

2017 metų Lietuvos biudžeto projektas

2016 m. gruodžio 15 d.

Turinys

Ižanga	3
Introduction	4
1. Makroekonominė situacija ir perspektyvos	5
2. Fiskalinė politika	10
2.1. Valdžios sektoriaus finansų rodikliai pagal formuojamos politikos scenarijų.....	10
2.1.1. Socialinės ir darbo rinkos srities struktūrinės reformos – socialinio modelio – aprašymas.....	11
2.1.2. Mokesčių administravimo priemonės 2017 m.	18
3. LBP ir Europos Tarybos rekomendacijų Lietuvai, LBP ir Europos Sąjungos augimo ir darbo strategijos sąsajos.....	26
4. Metodologiniai aspektai	37

Lentelės

1 (0.i) lentelė. Pagrindinės prielaidos	7
2 (1a) lentelė. Makroekonominiai rodikliai	8
3 (1b) lentelė. Kainų rodikliai	9
4 (1c) lentelė. Darbo rinkos rodikliai.....	9
5 (1d) lentelė. Sektorių balansai	10
6 lentelė. Socialinio modelio poveikis ekonomikai ir finansams	15
7 lentelė. Socialinio modelio poveikis valdžios sektoriaus finansams 2017 metais	17
8 (2a) lentelė. Valdžios sektoriaus ir jo subsektorių finansų rodikliai.....	20
9 (2b) lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos.....	20
10 (2c) lentelė. Valstybės garantuota skola	20
11 (3) lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju išskirstyti pagal pagrindinius straipsnius	21
12 (4a) lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką	21
13 (4b) lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą	22
14 (5a.i) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės pajamų priemonės.....	23
15 (5a.ii) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės.....	24
16 (7) lentelė. LBP ir Stabilumo programos rodiklių palyginimas.....	25
17 (6.a) lentelė. Rekomendacijos Lietuvai	26
18 (6.b) lentelė. Europos Sąjungos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijoje nustatyti rodikliai	31
19 (8) lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas	37

Ižanga

Lietuva, vadovaudamasi 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr.473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (toliau – Reglamentas), teikia Europos Komisijai ir Euro grupei patobulintą 2017 metų Lietuvos biudžeto projektą (toliau – LBP), kuriame įtrauktos naujosios Vyriausybės patvirtintos politikos priemonės¹.

Šis LBP parengtas pagal Finansų ministerijos parengtą ir Nepriklausomos biudžeto kontrolės institucijos patvirtintą ekonominės raidos scenarijų², įvertinus 2016 m. viduryje patvirtintus ir nuo 2017 m. sausio 1 d. bei 2017 liepos 1 d. įsigaliosiančius socialinę ir darbo rinkos sritis reglamentuojančius teisės aktus, kurie visi kartu įgyvendina socialinės ir darbo rinkos srities struktūrinę reformą, vadinamą socialiniu modeliu. **Šiame LBP Lietuva teikia išsamią informaciją apie socialinį modelį ir kreipiasi į Europos Komisiją, prašydama įvertinti struktūrinės reformos – socialinio modelio atitiktį Stabilumo ir augimo pakto nuostatomis, numatančioms galimybę šalims narėms, vykdančioms svarbią struktūrinę reformą, orientuotą į ilgalaikio finansų tvarumo gerinimą ir potencialaus ekonomikos augimo didinimą, pasinaudoti Stabilumo ir augimo pakto lankstumu.** Šiame LBP taip pat išdėstyta išsami informacija apie 2017 m. taikomas geresnio mokesčių administravimo priemones.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos ir kitų institucijų pastebėjimus, patobulintame LBP dėl naujų diskrecinių priemonių 2017 metams numatomas 0,1 proc. BVP mažesnis valdžios sektoriaus nominalus ir struktūrinis deficitai, palyginti su pirminiu LBP, kuris Vyriausybės buvo pateiktas Seimui 2016 m. spalio 17 d.

Papildomai pateikiame informaciją apie LBP³ priėmimo grafiką vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais:

- pirmas LBP svarstymas Lietuvos Respublikos Seime (toliau – Seimas) įvyko 2016 m. lapkričio 24 d. Po svarstymo Seimas grąžino (pagal įprastą praktiką) Vyriausybei LBP persvarstyti ir patobulinti atsižvelgiant į Seimo narių pasiūlymus;
- po Seimo rinkimų naujasis Ministras Pirmininkas Prezidentės teikimu ir Seimo sprendimu paskirtas 2016 m. lapkričio 22 d. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 92 straipsnį ne vėliau kaip per 15 dienų nuo paskyrimo Ministras Pirmininkas Seimui pristato sudarytą ir Prezidentės patvirtintą Vyriausybę ir pateikia svarstyti Vyriausybės programą. 2016 m. gruodžio 13 d. Seimas patvirtinto Septynioliktosios Vyriausybės programą ir naujoji Vyriausybė gavo įgaliojimus;
- Vyriausybė 2016 m. gruodžio 14 d. patvirtino patobulintą LBP ir pateikė Seimui antram svarstymui. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo Statuto (toliau – Statutas) 177 straipsnio 2 dalį, rinkiminiais metais antrasis LBP svarstymas vyksta ne vėliau kaip gruodžio 18 d. Pagal Statuto 177 straipsnio 5 dalį Seimas po diskusijos balsuoja dėl LBP priėmimo viename iš artimiausių Seimo posėdžių. Pagal Konstitucijos 131 straipsnį LBP tvirtinamas iki naujųjų biudžetinių metų pradžios. Numatoma, kad galutinis Seimo sprendimas dėl LBP patvirtinimo bus priimtas 2016 m. gruodžio 20 d.

¹ Dėl 2016 m. spalio mėnesį įvykusių Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų, po kurių tvirtinama nauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Europos Komisijai ir Euro grupei 2016 m. spalio 17 d. buvo pateiktas LBP tik pagal nesikeičiančios politikos scenarijų (t. y. pagal išipareigojimus, priisiimtus tik iki 2016 m. spalio 17 d.).

² <http://www.vkontrolė.lt/bp/isvada.aspx?id=10071>

³ LBP laikoma šių įstatymų projektų visuma: 2017 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 m. biudžeto įstatymas, Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2017 m. biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymas.

Atsižvelgus į susiklosčiusią situaciją, vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais susidarė *de jure* situacija, kai nėra galimybės pateikti patobulintą LBP Europos Komisijai ir Euro grupei likus 30 dienų iki LBP patvirtinimo Seime. Lietuva ėmėsi visų įmanomų priemonių, kad LBP, po įgaliojimų suteikimo naujai Vyriausybei, būtų pateiktas Europos Komisijai ir Euro grupei kuo skubiau ir tai buvo atlikta per 2 dienas. *De jure* egzistuoja galimybė patikslinti biudžetą 2017 metais.

Introduction

Lithuania, following the general provisions of Regulation (EU) No 473/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on common provisions for monitoring and assessing draft budgetary plans and ensuring the correction of excessive deficit of the Member States in the euro area (hereinafter – the Regulation), provides the European Commission and the Euro Group with the updated Lithuanian 2017 Draft Budgetary Plan (hereinafter – the DBP), which includes the policy measures approved by the new Government⁴.

This DBP was developed in accordance with the Economic Development Scenario prepared by the Ministry of Finance and approved by the Independent Budget Control Institution⁵, having assessed the legal acts regulating social field and labour market approved in the middle of 2016 and with effect from 1 January 2017 and 1 July 2017, which jointly implement the structural reform of social and labour market referred to as the social model. **In this DBP Lithuania provides detailed information on the social model and addresses the European Commission with a request to evaluate the compliance of the structural reform – social model – with the provisions of the Stability and Growth Pact, foreseeing a possibility for the Member States implementing a major structural reform oriented towards improvement of long-term financial sustainability and a higher potential of economic growth to make use of flexibility of the Stability and Growth Pact.** This DBP also elaborates on comprehensive information on the better tax administration measures to be applied in 2017.

The Law on the Approval of Financial Indicators of the State Budget and Municipal Budgets

Within updated DBP, having regard to the observations by the European Commission, other institutions and the new discretionary measures for 2017, the nominal and structural deficits of the general government are projected to be lower by 0.1% of GDP, as compared to the primary DBP, which was submitted to the Parliament on 17 October 2016.

In addition, we provide the information on the DBP⁶ approval schedule following national legislation:

- First hearing of the DBP at the Seimas of the Republic of Lithuania (hereinafter – the Parliament) took place on 24 November 2016. After the hearing, the Parliament returned (in

⁴ Due to the elections of the Seimas of Republic of Lithuania that took place in October 2016, after which the new Government is approved, on 17 October 2016 the European Commission and the Euro Group were provided with the DBP based only on the no-policy change scenario (i.e. in accordance with the commitments assumed just by 17 October 2016).

⁵ <http://www.vkontrolė.lt/bp/isvada.aspx?id=10071>

⁶ DBP within this paragraph refers to the totality of the Draft Law on the Approval of Financial Indicators of the State Budget and Municipal Budgets for the year 2017, the Draft Law of the State Social Insurance Fund budget of the year 2017, the Draft Law on the Compulsory Health Insurance fund budget of the year 2017.

accordance with the usual procedures) the DBP to the Government for reconsideration and adjustment having regard to the proposals by the Members of the Parliament;

- After the elections of the Parliament, on the recommendation of the President and by the decision of the Parliament the new Prime Minister was appointed on 22 November 2016. Following Article 92 of the Constitution of the Republic of Lithuania, no later than within 15 days after the appointment, the Prime Minister presents to the Seimas the Government formed and approved by the President and submits the Government Programme for consideration. On 13 December 2016 the Parliament approved the Programme of the Seventeenth Government, and the new Government was granted authorisations;
- On 14 December 2016 the Government approved the updated DBP and submitted it to the Seimas for the second hearing. Following Article 177(2) of the Statute of the Seimas of the Republic of Lithuania (hereinafter – the Statute), in the election year the second hearing of the DBP takes place no later than on 18 December. Following Article 177(5) of the Statute, the Parliament, after discussions, votes on the approval of the DBP in one of the coming sittings of the Parliament. Following Article 131 of the Constitution, the DBP is approved by the beginning of the new budgetary year. It is planned that final decision of the Parliament on the approval of the DBP will be adopted on 20 December 2016.

In view of the current situation, following national legislation, *de jure* situation, when there is no possibility to submit the updated DBP to the European Commission and the Euro Group 30 days in advance to the approval of the DBP at the Parliament, has formed. Lithuania took all the possible measures so that after granting the authorisations to the Government the DBP is submitted as soon as possible, and it was done within 2 days. *De jure* there exists a possibility to adjust the budget in 2017.

1. Makroekonominė situacija ir perspektyvos

LBP pateikiamas Finansų ministerijos parengtas ir Biudžeto politikos kontrolės institucijos patvirtintas Lietuvos 2016–2019 metų ekonominės raidos scenarijus, kuris 2016 m. rugsėjo 12 d. buvo paskelbtas Finansų ministerijos interneto svetainės paskyroje <http://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valsstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus>.

Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis duomenimis, paskelbtais ir gautais iki 2016 m. rugpjūčio 30 d. Biudžeto politikos kontrolės institucijos išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus paskelbta interneto svetainės paskyroje <http://www.vkontrolė.lt/bp/įsvados.aspx>.

Išorinės ekonominės aplinkos prielaidos (naftos kainos, euro ir dolerio kursas, ES ir euro zonos ekonomikų perspektyvos) atitinka Europos Komisijos 2016 m. liepos mėn. tyrime („*The economic Outlook after the UK Referendum: a First Assessment for the Euro Area and EU*“) paskelbtus įverčius. Kol nėra aktyvuotas Lisabonos sutarties 50 straipsnis, Jungtinės Karalystės atsiskyrimo procesas nėra prasidėjęs. Pagal ekonominės raidos scenarijaus rengimo metu disponuojamą informaciją buvo padaryta prielaida, kad derybos dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos (toliau – ES) (*Brexit*) neprasidės iki 2016 m. pabaigos. Aktyvavus Lisabonos sutarties 50 straipsnį, derybų dėl atsiskyrimo procesas trunka ne ilgiau nei 2 metus, tačiau esant šalių narių pritarimui Europos Vadovų Taryba gali pratęsti derybų terminą (daryta prielaida, kad derybos gali trukti ilgiau nei 2 metus). Kadangi derybų metu galioja visi Jungtinės Karalystės ir Europos Sąjungos abipusiai įsipareigojimai, darome prielaidą, kad esminių pokyčių (tokių, kaip prekybos režimo ar imigracijos politikos pasikeitimas) iki 2019 m. nebus.

Numatoma, kad 2016 m. Lietuvos bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) augs 2,3 proc. Vėlesniu laikotarpiu BVP augs kiek sparčiau, t. y. 2,7 proc. 2017 m. ir po 2,5 proc. 2018 m. ir 2019 m.

Nepaisant nuosaikaus BVP augimo, Lietuvos BVP augs sparčiau nei ES ir euro zonos BVP, o gyventojų padėtis laikotarpiu, kurį apima ekonominės raidos scenarijus, toliau gerės: mažės nedarbas, o dėl sparčiau nei infliacija augsiančio darbo užmokesčio gyventojų perkamoji galia išliks stipri.

2016 m. vidutinis mėnesinis bruto atlyginimas šalyje turėtų augti 7,4 proc. 2017–2019 metais vidutinio mėnesinio bruto atlyginimo pokyčiai priklausys nuo ekonominių veiksnių – darbo jėgos pasiūlos ir paklausos, darbo našumo, infliacijos, įmonių pelningumo – raidos. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje 2017 m. turėtų augti 6,2 proc., 2018 m. – 6,1 proc., 2019 m. – 6,3 proc. Gera gyventojų finansinė padėtis užtikrins, kad namų ūkių vartojimo išlaidos to meto kainomis vidutiniu laikotarpiu augs gana sparčiai – vidutiniškai apie 6,4 proc. per metus (realus tikiųjų išlaidų augimas – apie 4,4 proc. per metus).

Investicijų plėtrą 2016 m. pradžioje slopino ES finansinės paramos laikotarpių pasikeitimo efektas – mažesnės ES struktūrinių fondų lėšos dėl 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. finansinių laikotarpių dubliavimosi. 2015 m. buvo investuojamos lėšos iš abiejų finansinių laikotarpių, o 2016 m. – tik naujojo 2014–2020 m. laikotarpio lėšos. ES fondų lėšomis įgyvendinamų projektų apimtys nuo 2016 m. antrosios pusės didesnės, tačiau dėl prastų pirmojo 2016 m. pusmečio rezultatų (smuko 3,4 proc.) pagrindinio kapitalo formavimo pokytis 2016 m. turėtų būti neigiamas (-2,6 proc.). Nuo 2017 m. sparčiau vykdant ES fondų lėšomis įgyvendinamus projektus, bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas taip pat augs: 2017 m. 6,3 proc., 2018 m. 6,5 proc., 2019 m. 6,7 proc. Tikėtina, kad 2019 m. bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidų dalis BVP išaugs iki 22,1 proc. ir bus didesnė už daugiamečių šio rodiklio vidurkį (21,1 proc.).

Palanki darbuotojams situacija darbo rinkoje, lemianti spartų darbo užmokesčio augimą, turi įtakos ir kainų pokyčiams, ypač paslaugų sektoriuje. Dėl išaugusios MMA auga paslaugų sektoriaus darbo jėgos kaina, todėl kyla paslaugų srities darbuotojų suteikiamų paslaugų kaina. Pastaruosius 1,5 metų paslaugų kainų kitimas išliko stabilus, sudarė vidutiniškai po 3,4 proc. per metus. Atsižvelgiant į numatomą stabilų darbo užmokesčio augimo tempą, vidutiniu laikotarpiu paslaugų kainų augimo tendencija neturėtų žymiai kisti.

Grynoji infliacija (apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (toliau – SVKI) be energinių prekių ir neapdorotų maisto produktų) pastaruosius dvejus metus pasižymėjo stabilumu ir 2014–2015 m. vidutiniškai sudarė 1,2 proc. 2016 metų I pusmetį sparčiai augęs realus darbo užmokestis ir namų ūkių vartojimo išlaidos metinės grynosios infliacijos lygį paspartino iki 2 proc. Vidutiniu laikotarpiu darbo užmokesčiui augant sparčiau už darbo našumą bei augant vidaus paklausai, grynosios infliacijos lygis palaipsniui spartės ir priartės prie daugiamečio vidurkio (2,4 proc.).

Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI, 2016 m. sieks 0,7 proc., 2017 m. – 2,2 proc., 2018 m. – 2,5 proc., 2019 m. – 2,5 proc.

Lietuvos eksportuotojams išorinė aplinka dėl *Brexit* sąlygoto ekonominio neužtikrintumo vidutiniu laikotarpiu bus nepalanki. Eksportuotojams teks prisitaikyti prie pakitusių ekonominių aplinkybių, daugiau investuoti į konkurencingumo didinimą bei valiutų rizikos valdymą, priimti sprendimus, mažinančius gamybos sąnaudas, didinančius veiklos efektyvumą ir gamybos mastus. Santūraus optimizmo dėl eksporto perspektyvų suteikia 2015 m. vykęs Lietuvos eksporto rinkų perorientavimas – tai sudaro sąlygas vidutiniu laikotarpiu įsitvirtinti ir plėsti eksporto apimtis jau atrastose trečiojoje šalyse, ypač tose, su kuriomis atsiskaitymai vyksta doleriais.

2015 m. rezultatai rodo, kad ir esant nepalankioms sąlygoms Lietuvos įmonės sugeba prisitaikyti ir didinti eksportuojamos produkcijos apimtį. Lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė (be mineralinių produktų, kurių vertei neigiamą įtaką darė kritusios naftos kainos) 2015 m. išaugo 3,2 procento. Didžiausią poveikį augimo tempui turėjo didėjantys lietuviškos kilmės augalinių produktų, baldų, mašinų ir mechaninių įrengimų, chemijos pramonės produktų eksporto mastai.

Įvertinę dėl *Brexit* pasikeitusią išorinę aplinką vidutiniu laikotarpiu numatome, kad 2016 m. realus prekių ir paslaugų eksportas augs 4,9 proc., 2017 m. – 2,8 proc., 2018 m. – 3,1 proc., 2019 m. – 3,3 proc.

1 (0.i) lentelė. Pagrindinės prielaidos

	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Trumpalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	0,2	0,0	0,0
Ilgalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	1,4	1,7	1,8
JAV dolerio ir euro keitimo kursas (vidutinis metinis)	1,11	1,12	1,12
Nominalusis efektyvus valiutų keitimo kursas	-1,7	1,2	0,0
Pasaulio (be ES) BVP augimas, procentais	3,2	3,3	3,7
ES BVP augimas, procentais	1,8	1,7	1,6
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	0,5	1,1	1,6
Pasaulio (išskyrus ES) importo augimas, procentais	0,5	2,1	3,4
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)	53,4	45,3	52,7

Šaltiniai: Europos Komisija, Finansų ministerija

2 (1a) lentelė. Makroekonominiai rodikliai

	ESA kodas	2015 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
		mln. eurų	Pokytis, procentais		
1. BVP, grandine susieta apimtis	B1*g	33649,8*	1,8*	2,3	2,7
2. Potencialus BVP		33348,6	2,2	1,9	2,1
iš jo:					
- darbo veiksnys			0,8	0,8	0,6
- kapitalo veiksnys			1,4	1,2	1,3
- bendrasis gamybos veiksnių našumas			0,0	-0,1	0,2
3. BVP, to meto kainomis	B1*g	37330,5*	2,0*	3,1	5,0
BVP sudedamosios dalys (palyginamosiomis kainomis)					
4. Namų ūkių vartojimo išlaidos + ne pelno institucijų, aptarnaujančių namų ūkius, vartojimo išlaidos (NPI)	P.3	21928,0*	4,1*	5,5	4,2
5. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	P.3	5723,2*	0,9*	0,9	0,9
6. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	6561,7*	4,7*	-2,6	6,3
7. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį, BVP procentais	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8. Prekių ir paslaugų eksportas	P.6	26678,8*	-0,4*	4,9	2,8
9. Prekių ir paslaugų importas	P.7	27497,3*	6,2*	4,0	4,4
BVP palyginamosiomis kainomis didėjimą įtakoję veiksniai					
10. Galutinė vidaus paklausa		-	6,6*	1,6	3,9
11. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12. Prekių ir paslaugų balansas	B.11	-	-4,9*	0,7	-1,2

* Lietuvos Statistikos departamentas 2016 m. rugšėjo 30 d. perskaičiavo 2015 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2016 m. rugpjūčio 30 d.

Šaltiniai: Lietuvos Statistikos departamentas, Finansų ministerija

3 (1b) lentelė. Kainų rodikliai

	ESA kodas	2015 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
		Indeksas	Pokytis, procentais		
1. BVP defliatorius		110,9*	0,2*	0,7	2,2
2. Privataus vartojimo defliatorius		107,6*	-0,9*	0,7	2,2
3. SVKI (2015 m. = 100)		100,0	-0,7	0,7	2,2
4. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius		114,7*	5,0*	3,9	3,7
5. Investicijų defliatorius		109,7*	1,5*	1,4	2,0
6. Eksporto (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius		106,2*	-4,0*	-2,8	1,9
6. Importo (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius		103,9*	-6,9*	-3,9	2,3

* Lietuvos Statistikos departamentas 2016 m. rugsėjo 30 d. perskaičiavo 2015 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2016 m. rugpjūčio 30 d.

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos Statistikos departamentas, Finansų ministerija

4 (1c) lentelė. Darbo rinkos rodikliai

	ESA kodas	2015 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
		Rodiklio reikšmė	Pokytis, procentais		
1. Užimtų gyventojų skaičius, tūkst.		1334,9	1,2	2,1	0,8
2. Užimtumas, dirbta valandų		1859,5	1,4	1,0	0,8
3. Nedarbo lygis, procentais		9,1	-	8,0	7,2
4. Darbo našumas (bendroji pridėtinė vertė, tenkanti vienam užimtajam), tūkst. eurų		25,2**	0,4**	0,2	1,9
5. Darbo našumas, dirbta valandų		13,5**	-1,5**	-	-
6. Atlygis darbuotojams, mln. eurų	D.1	15334,3	5,7	8,1	7,0
7. Atlygis vienam darbuotojui, eurai		13096,2	4,6	5,9	6,2

** Lietuvos Statistikos departamentas 2016 m. spalio 10 d. perskaičiavo 2015 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2016 m. rugpjūčio 30 d.

Šaltiniai: Lietuvos Statistikos departamentas, Finansų ministerija

5 (1d) lentelė. Sektorių balansai

	ESA kodas	2015 m.	2016 m.	2017 m.
		proc. BVP		
1. Grynas šalis skolinimasis	B.9	0,6	2,0	1,6
<i>iš jo:</i>				
- prekių ir paslaugų balansas		-0,7*	1,2	-0,3
- pirminių pajamų ir pervedimų balansas		-1,7	-0,9	-0,7
- kapitalo sąskaita		3,0	1,7	2,6
2. Privataus sektoriaus grynas skolinimas/skolinimasis	B.9	0,9	2,6	2,3
3. Valdžios sektoriaus grynas skolinimas/skolinimasis	B.9	-0,2	-0,6	-0,7
4. Statistinis neatitikimas		0	0	0

* Lietuvos Statistikos departamentas 2016 m. rugsėjo 30 d. perskaičiavo 2015 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2016 m. rugpjūčio 30 d.

Šaltiniai: Lietuvos bankas, Finansų ministerija

2. Fiskalinė politika

2.1. Valdžios sektoriaus finansų rodikliai pagal formuojamos politikos scenarijų

Numatoma, kad 2016 m. valdžios sektoriaus deficitą sieks 0,6 proc. BVP ir bus mažesnis nei Seimo patvirtinta 1,2 proc. BVP deficitu užduotis ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 417 patvirtintoje Lietuvos stabilumo 2016 metų programoje (toliau – Stabilumo programa) pateikta projekcija (-0,8 proc. BVP). Geresnis rezultatas numatomas dėl viršplaninių valstybės biudžeto ir socialinio draudimo fondų biudžetų pajamų, numatomo geresnio, nei planuota, vietos valdžios subsektoriaus rezultato.

Seimo nustatytas vidutinio laikotarpio tikslas – 1 proc. BVP valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas. 2014 m. Lietuva pasiekė vidutinio laikotarpio tikslą. 2015 m., valdžios sektoriaus deficitui sumažėjus iki žemiausio nuo Nepriklausomybės atkūrimo lygio (0,2 proc. BVP), nuo vidutinio laikotarpio tikslo nenukrypta – struktūrinis valdžios sektoriaus balansas pagerėjo iki -0,5 proc. BVP. Nepaisant išorinės ekonomikos veiksnių keliamos rizikos Lietuvos ekonomikai ir nepalankių vidinių demografinių procesų, ūkio gebėjimas susidoroti su išorinės aplinkos keliamais iššūkiais, fiskalinių taisyklių laikymasis ir pajamų administravimą gerinančių priemonių taikymas sudarys sąlygas valdžios sektoriaus struktūrinio balanso rodikliui 2016 m. nenukrypti nuo vidutinio laikotarpio tikslo. 2016 m. valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas sieks apie 0,9 proc. BVP.

2017 metais pradėdama įgyvendinti struktūrinę darbo rinkos ir socialinės apsaugos reformą (socialinis modelis), kartu su mokesčiais priemonėmis, didinančiomis mažiausiai uždirbančiųjų valstybės gyventojų iš darbo santykių gaunamas pajamas, artimuoju laikotarpiu sąlygos neigiamą poveikį valdžios sektoriaus balansui ir dėl to 2017 metais valdžios sektorius bus su deficitu, o šių priemonių poveikį atskaičius – 2017 metais būtų be deficito (perteklinis).

2017 m. valdžios sektoriaus balansas – 0,7 proc. BVP to meto kainomis deficitas (struktūrinis deficitas – 1,2 proc. BVP). Nuo 2017 m. sausio 1 d. ir 2017 m. liepos 1 d. pradėdama įgyvendinti *de jure* patvirtintas socialinis modelis, kurio kaštai 2017 m. sieks 0,5 proc.

2017 m. biudžeto projekte numatytos pagrindinės (kitos, nei socialinio modelio) priemonės: 144 mln. eurų kainuos neapmokestinamo pajamų dydžio ir papildomo neapmokestinamo pajamų dydžio didinimas, pedagogų darbo užmokesčio didinimas – papildomai skiriama 41 mln. eurų, kultūros ir meno darbuotojų algų kėlimas – 7,1 mln. eurų, valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatų įgyvendinimas ir darbo užmokesčio statutiniams pareigūnams didinimas – 39,2 mln. eurų. Šiuos kaštus iš dalies atsvers akcizų tarifo didinimas

tabako produktams – numatomos 26 mln. eurų papildomos įplaukos, spartesnis akcizų tarifo didinimas alkoholio produktams – papildomos įplaukos 45 mln. eurų. Dėl PVM lengvatos vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kurių išorinės pakuotės apmokestinamoji vertė yra didesnė negu 300 eurų, netekama 12 mln. eurų biudžeto pajamų.

Valdžios sektoriaus finansų rodikliuose įvertintos jau patvirtintos, įsigaliojančios 2016 m. IV ketvirtį ir 2017 m. priemonės, orientuotos į geresnį mokestinių pajamų administravimą.

2.1.1. Socialinės ir darbo rinkos srities struktūrinės reformos – socialinio modelio – aprašymas

Socialinio modelio apimtis ir tikslai

Reforma – socialinis modelis orientuota į lankstesnius darbo santykius, didesnę užimtumą, tvaresnę socialinę draudimą ir skurdo mažinimą. Socialinio modelio paskirtis – užtikrinti darbuotojams reikiamas garantijas ir geresnį darbo ir šeimos išsipareigojimų derinimą, o darbdaviams – sudaryti palankesnes sąlygas samdyti ir išlaikyti darbo jėgą. Taikant lankstesnius darbo santykius, siekiama pritraukti daugiau investicijų, sukurti papildomų darbo vietų, sudaryti sąlygas, užtikrinsiančias pensijų sistemos finansinį tvarumą ir pensijų dydžių adekvatumą.

Socialinio modelio sąsaja su Europos Tarybos specifinėmis rekomendacijomis Lietuvai

Reforma – socialinis modelis įgyvendina Europos Tarybos 2015 m. rekomendaciją Lietuvai: „Imtis visapusiškos pensijų sistemos reformos, pagal kurią būtų sprendžiama ir pensijų adekvatumo problema. Padidinti bedarbių pašalpų ir piniginės socialinės paramos aprėptį ir adekvatumą ir sudaryti geresnes sąlygas įsidarbinti darbo ieškantiems asmenims“ ir Europos Tarybos 2016 m. rekomendacijos Lietuvai dalį: “padidinti nedarbo ir šalpos išmokų aprėptį ir adekvatumą”.

Socialinio modelio rengėjai, nepriklausomi vertintojai

Pagal 2007–2013 metų Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.3-VRM-02-V „Viešųjų politikų reformų skatinimas“ Vilniaus universitetas, pasitelkdamas partnerius iš Socialinių mokslų instituto, Mykolo Riomerio universiteto ir kitus nepriklausomus ekspertus, parengė naują Lietuvos darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinį-administracinį modelį, pagal kurį pasiūlyta kompleksiskai vykdyti struktūrines darbo rinkos ir socialines reformas.

Išsamus socialinio modelio aprašymas, informacija apie rengėjus, susiję tyrimai, kaštų ir naudos analizė ir kita informacija pateikti specialioje interneto svetainėje <http://www.socmodelis.lt/>

Socialinio modelio teisinis statusas ir pagrindiniai teisės aktai

Socialinio modelio įstatymų paketą sudaro šie svarbiausi teisės aktai – Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (toliau – Darbo kodeksas), Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 pakeitimo įstatymas.

Pagrindiniai įstatymai, sudarantys socialinį modelį

1. Darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3234(3))
2. Įmonių bankroto įstatymo Nr. IX-216 19 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3244(2))
3. Garantinio fondo įstatymo Nr. VIII-1926 4 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3245(3))
4. Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3247(2))
5. Diplomatinės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1012 19 ir 70 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3248(2))
6. Socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 14 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3249(2))
7. Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 15(1) straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3250(2))
 8. Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 1, 6, 8, 9 straipsnių, ketvirtąjo(1) skirsnio ir priedo pakeitimo bei 13(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Nr. XIIP-3264(2))
9. Užimtumo įstatymas (Nr. XIIP-3240(2))
10. Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3237(3))
11. Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3238(2))
12. Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas (Nr. XIIP-4524(3))
13. Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3235(3))
14. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo Nr. IX-547 2, 4, 5, 6, 11 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymas S (Nr. XIIP-3251(2))
 15. Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1, 3, 12, 13 straipsnių, ketvirtąjo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 10(1) ir 10(2) straipsniais įstatymas (Nr. XIIP-3267(2))
16. Vidaus tarnybos statuto 50 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3258(2))
17. Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 65, 66, 67, 68, 70 ir 72 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3260(2))
18. Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3236(3))
19. Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 17 ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3254(2))
 20. Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 3, 9, 10, 12, 13, 16, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 44 straipsnių, V skyriaus ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo V(1) skyriumi įstatymas (Nr. XIIP-3243(3))
21. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3239(3))
22. Pensijų sistemos reformos įstatymo Nr. IX-1215 3, 4, 5 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3252(2))
23. Valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 3, 4, 5, 9, 10, 14, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3255(2))
24. Valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymo Nr. IX-1828 pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Nr. XIIP-3262(2))
 25. Socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 2 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3263(2))
26. Mokslininkų valstybinių pensijų laikinojo įstatymo Nr. I-732 3 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3257(2))
27. Pensijų kaupimo įstatymo Nr. IX-1691 3, 4, 10, 17, 23, 25 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3261(2))
28. Valstybinių šalpos išmokų įstatymo Nr. I-675 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) (Nr. XIIP-3265(2))
29. Tikslinių kompensacijų įstatymas (Nr. XIIP-3266(2))
30. Civilinio proceso kodekso 737, 738 ir 739 straipsnių pakeitimo (Nr. XIIP-3242(2))
31. Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 8, 10 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3246(2))
32. Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 29 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIIP-3253(2))

Socialinio modelio priemonės ir įgyvendinti esminiai pasikeitimai

Naujajame Darbo kodekse siekiama šalinti darbo santykių reguliavimo trūkumus, mažinti nedeklaruoto darbo apimtį, skatinti įvairias darbo sutarčių formas, subalansuoti užimtumo garantijas, derinti užimtumo lankstumą ir saugumą. Naujo Darbo kodekso nuostatos padės darbuotojams lengviau derinti darbą su kitais įsipareigojimais šeimai ar mokslui, o darbdavius skatins kurti legalias darbo vietas, kilus krizei neskubėti atleisti darbuotojų. Išskirtinos šios Darbo kodekso naujovės:

1) Naujos darbo sutarčių rūšys (projektinio darbo sutartis, darbo vietos dalijimosi darbo sutartis, darbo keliems darbdaviams sutartis, pameistrystės darbo sutartis). Naujų darbo sutarčių rūšių įvedimas sudarys sąlygas darbdaviams pasirinkti jiems labiau priimtina darbo santykių įforminimo būdą ir paskatins juos forminti darbo santykius ten, kur šiuo metu jie nėra forminami arba forminami civiliniai santykiai.

2) Trumpesni įspėjimo apie atleidimą iš darbo terminai ir mažesnės išeitinės išmokos. Šiuo metu dėl ilgų įspėjimo terminų ir didelių išeitinių išmokų (iki 6 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio) darbdaviai vengia kurti naujas darbo vietas, nes nepasisėkus verslui jie neturėtų galimybių dideles išmokas išmokėti.

3) Lankstesnis darbo laiko reguliavimas (atsisakymas griežtai reguliuoti kasdienę darbo laiko trukmę, didesnis metinis viršvalandinių darbų limitas, lengvesnis suminės darbo laiko apskaitos įvedimas) paskatins darbdavius lengviau kurti naujas darbo vietas.

4) Administracinės naštos mažinimas (nustatoma prievolė darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose žymėti tik darbuotojų, dirbančių pagal suminę darbo laiko apskaitą, dirbančių naktį, darbo laiko nukrypimus) sudarys sąlygas kurti darbo vietas, teikiančias pridėtinę vertę.

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme išplėsta esamo užimtumo rėmimo taikymo sritis, pateikiant užimtumo formų klasifikaciją; įteisintas naujas efektyvesnis aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo modelis, kuris padės spręsti socialinės pašalpos gavėjų užimtumo problemas ir mažinti ilgalaikio nedarbo riziką; išplėstos bedarbių mokymosi ir praktikos darbo vietoje galimybės, siekiant kuo efektyviau bedarbius integruoti į darbo rinką; mažinama nelegalaus darbo rizika – numatyta atsakomybė už nelegalų ir nedeklaruotą darbą ar nedeklaruotą savarankišką veiklą, užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus; skatinamas tvaresnio užimtumo kūrimas, atitiktis darbo jėgos paklausai, lankstesni darbo santykiai ir gyventojų poreikius atitinkantis socialinis saugumas.

Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 pakeitimo įstatyme padidintas apdraustųjų, turinčių teisę gauti nedarbo socialinio draudimo išmokas, ratas; užtikrintos adekvačios nedarbo socialinio draudimo išmokos, atsižvelgiant į bedarbio statuso kaitą; patikslinti išmokos sustabdymo, nutraukimo pagrindai.

Minėtuose įstatymuose taip pat numatyta mažinti darbdavių pensijų socialinio draudimo įmokų tarifą, finansuoti bazinę pensiją valstybės biudžeto lėšomis. Tai būtų daroma laipsniškai ir laikantis fiskalinės drausmės.

Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatyme siūloma pertvarkyti socialinio draudimo pensijų sistemą – pensijų apskaičiavimą padaryti aiškesnį ir skaidresnį, o dydžius – labiau priklausomus nuo mokėtų pensijų draudimo įmokų, sudaryti sąlygas, užtikrinsiančias pensijų sistemos finansinį tvarumą ir pensijų dydžių adekvatumą. Įstatymas numato:

1) nuo sumokėtų įmokų priklausančią valstybinių socialinio draudimo pensijų dalį laikyti individualiąja pensijos dalimi (siūloma įvesti apskaitos vienetų sistemą) ir ją finansuoti iš Valstybinio socialinio draudimo biudžeto, o nuo įgyto stažo trukmės priklausančią, bet su mokėtų įmokų dydžiu tiesiogiai nesusijusią pensijos dalį laikyti bendrąja pensijos dalimi ir jos finansavimą palaipsniui perkelti į valstybės biudžetą;

2) nustatyti pensijų indeksavimo tvarką, pagrįstą aiškiais kriterijais, leidžiančiais įvertinti ir ekonomines sąlygas, ir demografinius rodiklius (pensijos būtų indeksuojamos pagal 3 praėjusių metų, einamųjų metų ir 3 prognozuojamųjų metų darbo užmokesčio fondo pokyčių vidurkį);

3) pamažu didinti būtinąjį stažą pensijai gauti nuo 30 metų iki 35 metų;

4) keisti netekto darbingumo pensijų apskaičiavimo tvarką – netekto darbingumo pensijų dydžius susieti su asmeniui nustatytais darbingumo lygio procentais.

Įgyvendinus socialinį modelį laukiamas teigiamas poveikis ekonomikos augimo potencialui, vertinimo metodas ir prielaidos

Įgyvendinant teisės aktus pagal socialinį modelį, gerės darbo rinkos veikimas, ji taps dinamiškesnė, darbo santykiai bus lankstesni, darbuotojai turės garantijų išlikti darbo rinkoje, didės nedarbo socialinio draudimo išmokų aprėptis ir adekvatumas.

Pertvarka vidutiniu laikotarpiu lems vidutinio metinio užimtų asmenų skaičiaus didėjimą iki 10 procentų, o vidutinio metinio sąlyginių darbuotojų skaičiaus – iki 7 procentų. Užimtumo augimas paskaičiuotas atlikus darbdavių apklausą apie tai, kokios nuostatos paskatintų juos kurti naujas darbo vietas.

Užimtumo didėjimą lemsiantys veiksniai:

1. Darbo kodekso nuostatos, kurios sudarys sąlygas darbdaviams kurti naujas darbo vietas.

2. Kitos nuostatos:

- 1) nedarbo socialinio draudimo išmokų sąlygų pakeitimas bei šios draudimo rūšies įmokų padidinimas užtikrins kokybišką asmenų apsaugą, dėl lankstesnių darbo sąlygų netekus darbo;
- 2) socialinio draudimo bazės plėtra besiverčiantiems individualia veikla asmenims užtikrins kokybiškesnę šių asmenų socialinę apsaugą;
- 3) socialinio draudimo tarifo mažinimas darbdaviams.

Įgyvendinus socialinį modelį laukiamas teigiamas poveikis viešųjų finansų tvarumui, vertinimo metodas ir prielaidos

Siekiant visapusiškai įvertinti ilgalaikį pensijų sistemos reformos siūlymų poveikį Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui, 2016 m. buvo atliktas pensijų sistemos reformos kaštų vertinimas pagal Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymą taikant pensijų kohortų modelį. Baziniam variantui naudota 2016 m. Stabilumo programoje pateikta pensijų išlaidų projekcija pagal tuo metu veikusius įstatymus ir makroekonominės prielaidas. Skaičiuojant reformos įtaką buvo įvestos tik pensijų reformos priemonės nekeičiant kitų sąlygų, t. y. pakeistas indeksavimo koeficientas – vietoj darbo užmokesčio augimo indekso įvestas darbo užmokesčio fondo 7 metų vidurkio indeksas ir naujiems pensininkams taikoma nauja būtinojo stažo reikalavimo taisyklė. Vertinant poveikį buvo atsižvelgta ir į 2014 m. rudenį Europos Tarybos ekonominės politikos komiteto (EPC – *Economic Policy Commitee*) sutartas 2020–2060 m. ekonominės ir užimtumo prielaidas.

Atsižvelgiant į tai, kad priimta pensijų indeksavimo tvarka leidžia įvertinti prastėjantį įmokų mokėtojų ir išmokų gavėjų santykį ir į tai, kad būtinojo stažo reikalavimo didinimas leidžia neprisiimti didesnių išsipareigojimų ilgėjant gyvenimo trukmei, ateityje pensijų reformos siūlymai ilguoju laikotarpiu per metus leistų sutaupyti vidutiniškai po 3,7 proc. BVP išlaidų pensijoms palyginti su scenarijumi, jei nieko nebūtų keičiama.

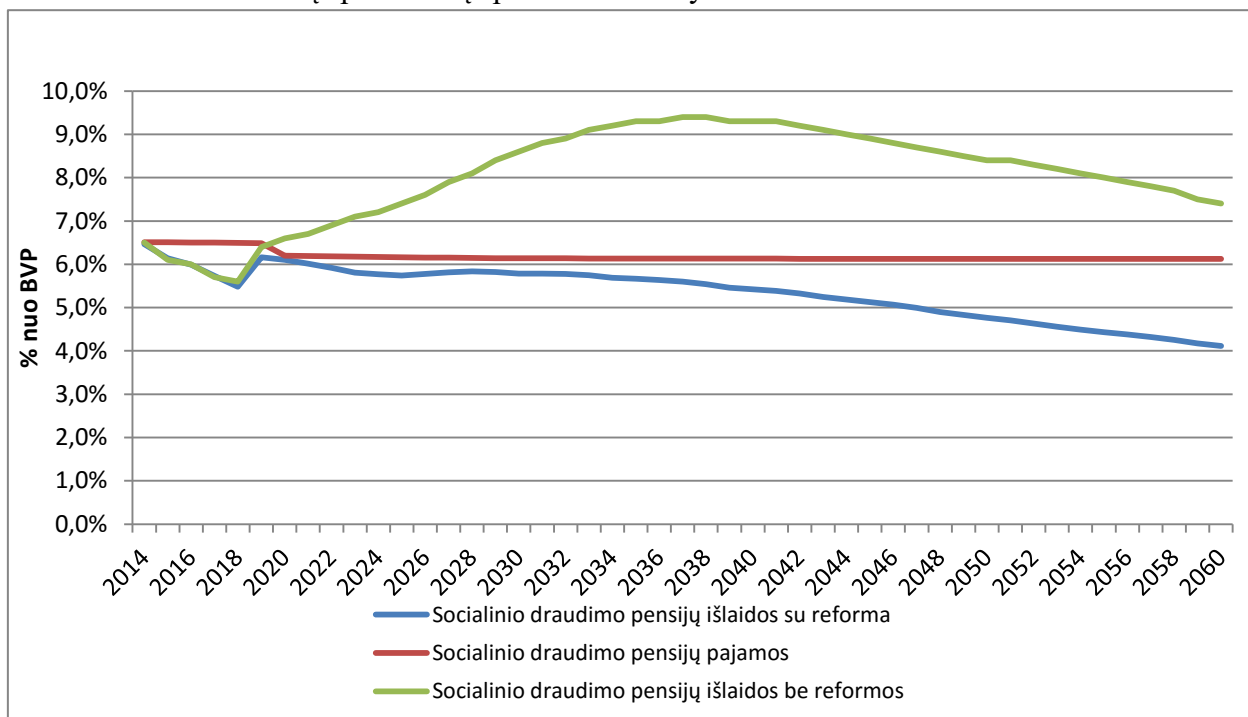
6 lentelė. Socialinio modelio poveikis ekonomikai ir finansams

Reformos aprašymas (1)	Metodologiniai elementai		Kiekybiniai elementai					Išankstinis įgyvendinimas			
	Svarbios naudojamo modelio savybės/skaičiavimo metodas (2)	Pagrindinės makroekonominės prielaidos/modeliavimo prielaidos (3)	Pagrindinis makroekonominio modeliavimo rezultatas (4)					Kiti poveikiai/rodikliai (7)	Priemonių patvirtinimo ir įgyvendinimo terminas (8)	Priemonių patvirtinimo institucinis procesas (9)	
			Aprašymas (5)	Metinis ir bendras poveikis BVP bei kiti pagrindiniai makroekonominiai kintamieji (6)							
				Metai X+5	Metai X+10	Metai X+15	Metai X+20				Metai X+25
I. Reformos tikslas – pritraukti investicijų į Lietuvos ūkį ir sukurti naujų darbo vietų. Įgyvendinant šį tikslą, parengtas ir Seime priimtas naujasis Darbo kodeksas (toliau vadinama – Darbo kodeksas). Kartu priimti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo bei Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimai	Užimtumo augimas paskaičiuotas atlikus darbdavių apklausą, kokios Darbo kodekso projekto nuostatos ir kitos nuostatos paskatintų juos kurti naujas darbo vietas	<p>Darbo kodekso nuostatos, kurios sudarys sąlygas darbdaviams kurti naujas darbo vietas:</p> <p>1)Naujos darbo sutarčių rūšys (projektinio darbo sutartis, darbo vietas dalijimosi darbo sutartis, darbo keliems darbdaviams sutartis, pameistrystės darbo sutartis). Naujų darbo sutarčių rūšių įvedimas sudarys sąlygas darbdaviams pasirinkti jiems labiau priimtina darbo santykių įforminimo būdą ir paskatins juos forminti darbo santykius ten, kur šiuo metu jie nėra forminami arba forminami civiliniai santykiai.</p> <p>2)Trumpesni įspėjimo terminai ir mažesnės išėtinės išmokos; šiuo metu ilgi įspėjimo terminai ir didelės išėtinės išmokos (iki 6 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio) stabdo darbdavius kurti naujas vietas, kadangi jie baiminasi, kad nepasisekus verslui, jie neturės galimybių dideles išmokas išmokėti.</p> <p>3)Lankstesnis darbo laiko reguliavimas (atsisakymas griežtai reguliuoti kasdienę darbo laiko trukmę, didesnius metinis viršvalandinių darbų limitas, lengvesnis suminės darbo laiko apskaitos įvedimas) paskatins darbdavius lengviau kurti naujas darbo vietas.</p> <p>4)Administracinės naštos mažinimas (pvz., nustatoma prievolė darbo laiko paskaitos žiniaraščiuose žymėti tik darbuotojų dirbančių pagal suminę darbo laiko apskaitą, dirbančių</p>	Užimtumas	Pertvarka vidutiniu laikotarpiu lemtų vidutinio metinio užimtų asmenų skaičiaus didėjimą iki 10 procentų, o vidutinio metinio sąlyginių darbuotojų skaičiaus – iki 7 procentų.						Teisės aktai įsigalioja 2017-07-01	Teisės aktai priimti. Keičiama įsigaliojimo data iš 2017-01-01 į 2017-07-01

		<p>naktį, nukrypimus nuo normalaus darbo laiko). Administracinės naštos sumažinimas sudarys sąlygas kurti darbo vietas, teikiančias pridėtinę vertę.</p> <p>Kitos nuostatos:</p> <p>1) nedarbo socialinio draudimo išmokų sąlygų pakeitimas bei šios draudimo rūšies įmokų padidinimas užtikrins kokybišką asmenų apsaugą, dėl lankstesnių darbo sąlygų netekus darbo; 2) socialinio draudimo bazės plėtra besiverčiantiems individualia veikla asmenims užtikrins kokybiškesnę šių asmenų socialinę apsaugą; 3) socialinio draudimo tarifo mažinimas darbdaviams.</p>									
<p>Socialinio draudimo pensijų reforma: darbo užmokesčio fondo augimo tempais grindžiamas pensijų indeksavimas (pagal 3 praėjusių metų, einamųjų metų ir 3 prognozuojamų metų darbo užmokesčio fondo pokyčių vidurkį) ir būtinojo stažo reikalavimo didinimas nuo 30 iki 35 po pusę metų kasmet nuo 2018 iki 2027 metų.</p>	<p>Siekiant visapusiškai įvertinti ilgalaikį pensijų sistemos reformos siūlymų poveikį Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui, buvo atliktas pensijų sistemos reformos kaštų vertinimas pagal Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 pakeitimo įstatymą taikant pensijų kohortų modelį LSIM.</p> <p>Modelio poveikio vertinimui formuluoti du scenarijai, kurie buvo lyginami tarpusavyje siekiant išsiaiškinti projektuojamo modelio poveikį sistemai - Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui bei darbo rinkai.</p>	<p>Baziniam variantui naudota 2016 m. Stabilumo programoje pateikta pensijų išlaidų projekcija pagal tuo metu veikusių įstatymus ir makroekonominės prielaidas. Skaičiuojant reformos įtaką buvo įvestos pensijų reformos priemonės nekeičiant kitų sąlygų, t.y. pakeistas indeksavimo koeficientas - vietoje darbo užmokesčio augimo indekso įvestas darbo užmokesčio fondo 7 metų vidurkio indeksas ir naujiems pensininkams taikoma nauja būtinojo stažo reikalavimo taisyklė. Vertinant poveikį buvo atsižvelgta ir į 2014 metų rudenį Ekonominės politikos komiteto (EPC – Economic Policy Committee) sutartas 2020–2060 metų ekonomines ir užimtumo prielaidas.</p>	<p>Tiesioginė fiskalinė įtaka pirminiam balansui, % BVP (pagerėjimas)</p> <p>Kitaip: <i>Metinė įtaka pensijų balansui (pensijų išlaidų sumažėjimas), % BVP</i></p>	0,8%	2,1%	3,1%	3,7%	3,8%		<p>Pensijų indeksavimas pradedamas nuo 2017 m. sausio 1 d., o būtinojo stažo reikalavimo didinimas nuo 30 iki 35 po pusę metų kasmet vyks nuo 2018 iki 2027 metų.</p>	Teisės aktai priimti

Šaltinis – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Indeksavimo ir kitų priemonių poveikis Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui

Šaltinis – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Darbo rinkos reformos priemonės (naujasis Darbo kodeksas ir kitos priemonės) vidutiniu laikotarpiu sąlygos didesnę užimtųjų skaičių, taigi ir didesnes pajamas biudžetuose bei palankesnes pensijų indeksavimo galimybes tvarių viešųjų finansų kontekste.

Socialinio modelio kaštai 2017 m.

7 lentelė. Socialinio modelio poveikis valdžios sektoriaus finansams 2017 metais

mln. eurų	2017 m.
I. Pajamos	5
Socialinio draudimo tarifo sumažinimas 1 procentiniu punktu	-59
Nedarbo įmokos tarifo padidinimas 0,5 procentinio punkto	28
Socialinio draudimo bazės plėtra besiverčiantiems individualia veikla	7
Tantjėmų apmokestinimas socialinio draudimo įmokomis	6
Darbdavių draudimo įmokos į naują Ilgalaikio darbo išmokų fondą 0,5 proc. tarifas	23
II. Išlaidos	225
Biudžetų išlaidų padidėjimas dėl 0,5 procentinio punkto nedarbo įmokos tarifo padidinimo (išlaidų padidėjimas)	6
Dėl atvejų, kai mokama ligos pašalpa, praplėtimo (išlaidų padidėjimas)	5
Biudžetų išlaidų sumažėjimas dėl 1 procentiniu punktu sumažinto socialinio draudimo įmokų tarifo (išlaidų sumažėjimas)	-11,5
Pensijų išlaidų indeksavimas (išlaidų padidėjimas)	167
Dėl motinų ir slaugytojų draudimo valstybės lėšomis primokant iki MMA	16
Nedarbo išlaidų didinimas (išlaidų padidėjimas)	24
Ilgalaikio darbo išmokų fondo išmokos darbuotojams	18,5
Balansas/neto kaštai (I-II)	-220
Balansas, proc. BVP	-0,5

Šaltinis – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

2.1.2. Mokesčių administravimo priemonės 2017 m.

Mokesčių administravimo tikslai 2017 m.

Mokesčių administravimo gerinimo srityje 2017 m. toliau bus siekiama mažinti pajamų neapskaitymo mastą, mažinti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) surinkimo atotrūkį, mažinti mokesčių ir įmokų, susijusių su darbo santykiais, vengimo mastą, užtikrinti gyventojų pajamų ir turto įsigijimo šaltinių pagrindimą, užkirsti kelią sukčiavimui ir mokesčių planavimui (mažinimui). Naujos priemonės 2017 m. daugiausia bus orientuotos į PVM surinkimą ir gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) geresnį surinkimą.

Įgyvendinamų mokesčių administravimo priemonių sąsaja su Europos Tarybos specifinėmis rekomendacijomis Lietuvai

Mokesčių administravimo priemonėmis įgyvendinama Europos Tarybos rekomendacija Lietuvai (ir taip pat 2015 m. susijusi rekomendacija): „<....> gerinti mokestinių prievolių vykdymą, visų pirma PVM srityje.“

Laukiamas taikomų naujų mokesčių administravimo priemonių teigiamas poveikis viešiesiems finansams, poveikio vertintojai

Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – Inspekcija), vertindama 2017 m. numatomų taikyti mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo priemonių poveikį, per 2017 m. prognozuoja surinkti 0,4 proc. BVP papildomų pajamų. Daugiausia pajamų numatoma gauti PVM srityje, nuo 2016 m. IV ketvirčio pradėjus veikti Išmaniajai mokesčių administravimo sistemai. Taip pat gerės pajamų iš GPM surinkimas nuo 2016 m. įsigaliojus teisėkūros nuostatomis, kuriomis vadovaudamiesi finansų rinkos dalyviai teikia mokesčių administratoriui gyventojų sąskaitų duomenis.

Teisinis esminių naujų priemonių statusas, jų esmė

PVM administravimo srityje – Seimo priimtas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 42-2, 42-3 straipsniais įstatymas (2015-11-19). Pagal įstatymą nuo 2016 spalio 1 d. mokesčių mokėtojai privalo nuolat teikti Inspekcijai PVM sąskaitų faktūrų ir Lietuvos Respublikoje vežamų krovinių važtaraščių duomenis.

GPM administravimo srityje – Seimo priimtas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, kuriuo pakeistas 55 straipsnis („Prižiūrimų finansų rinkos dalyvių teikiama informacija“), įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d. Pagal pakeitimą prižiūrimi finansų rinkos dalyviai privalo teikti Inspekcijai informaciją ne tik apie asmenų atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, bet ir informaciją apie sąskaitų metinių apyvartų dydį, sąskaitų likutį metų pabaigoje, skolinius įsipareigojimus, taip pat kitą informaciją, reikalingą mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Pakeitus šio įstatymo 104 straipsnio („Mokestinės prievolės nustatymas mokesčių mokėtojui nepateikus deklaracijos“) 1 dalį, mokestinės prievolės dydis galės būti nustatomas ne tik pagal ankstesnių mokesčių mokėtojo pateiktų to mokesčio deklaracijų duomenis, bet ir pagal kitą mokesčių administratoriaus gaunamą informaciją, pavyzdžiui, pagal trečiųjų asmenų pateiktą informaciją. Kiti įstatymų GPM mokesčio administravimo srityje pakeitimai pateikti Inspekcijos interneto svetainėje ⁷.

Priemonės ir prielaidos, pagrindžiančios papildomas pajamas iš mokesčių administravimo 2017 m.

Administruojant PVM:

1.1. Nuo 2016 m. spalio 1 d. galioja prievolė PVM mokėtojams teikti visų gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų bei išrašomų krovinių važtaraščių duomenis, pradeda veikti

⁷ https://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/konsultacines-medziagos-katalogas/-/asset_publisher/Pec85c90jXW4/content/mokesciu-administravimo-istatymo-pakeitimai-2016-metais/10174

Išmaniosios mokesčių administravimo sistemos sudėtyje kuriami PVM sąskaitų faktūrų (i.SAF) ir važtaraščių (i.VAZ) portalai.

Remiantis gaunamais duomenimis, vykdomas mokesčių mokėtojų išrašytų bei gautų PVM sąskaitų faktūrų kryžminis sutikrinimas, nustatomi neatitikimai (pirkėjai apskaitė sąskaitą, o pardavėjas – ne ir atvirksčiai) bei apie juos informuojami mokesčių mokėtojai, identifikuojami rizikingi su galimu sukčiavimu susiję sandoriai, atliekami mokesčių mokėtojų kontrolės veiksmai.

Inspekcija nuo 2015 m. gegužės mėn. vykdė PVM sąskaitų faktūrų projektą, kurio metu 2016 m. I pusmečio pabaigoje apie 30 tūkst. PVM mokėtojų jau teikė minėtus duomenis ir tai turėjo teigiamą įtaką mažinant PVM surinkimo atotrūkio mastą, atskleidžiant sukčiavimo atvejus ir gaunant į biudžetą papildomas pajamas (nurodymus gavusių mokesčių mokėtojų deklaruota PVM prievolė 2016 m. sausio–rugpjūčio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai, išaugo 27,9 proc.) Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad nuo spalio 1 d. atsirado galimybė atlikti visų PVM mokėtojų kryžminį sutikrinimą, tikimasi papildomo efekto biudžeto pajamų surinkimui.

Papildomi biudžeto pajamų surinkimo lūkesčiai taip pat siejami su tuo, kad prievolė iš anksto informuoti mokesčių administratorių apie pradedamus krovinių vežimus automobilių transportu gerokai apribos galimybes piktnaudžiauti, kai, užbaigus krovinių pristatymą, jų vežimo dokumentai yra sunaikinami, jeigu nebuvo atlikta patikra kelyje, o prekių realizavimo pajamos neapskaitomos.

1.2. Siekiant užtikrinti deramą mokesčių mokėtojų, kurių mokami mokesčiai turi didžiausią įtaką biudžeto pajamoms, priežiūrą, nustatyti visi mokesčių mokėtojai, kurių įmokos sudaro 90 proc. visų į biudžetus ir fondus sumokamų mokesčių, ir bus užtikrintas nuolatinis jų veiklos stebėsenos, analizės ir kontrolės procesas, apimantis ir tikslinę didžiųjų mokesčių mokėtojų bei įmonių grupių patikrinimų programą.

1.3. Atsižvelgiant į 2016 m. atskleistus piktnaudžiavimo atvejus nefasuotų naftos produktų tiekimo srityje, bus įgyvendinamas parengtas detalus priemonių planas, apimantis tarptautinį bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su šalies teisėsaugos institucijomis.

1.4. 2017 m. taip pat numatoma gauti papildomų biudžeto pajamų dėl verslo elektroninėje erdvėje kontrolės masto išplėtimo, Inspekcijos sudėtyje sukūrus specializuotą padalinį.

Administruojant GPM:

1.1. Viena iš didžiausių grėsmių biudžeto pajamų iš GPM surinkimui – mokesčių, susijusių su darbo santykiais, vengimas, apskaitant tik dalį realiai dirbto asmenų darbo laiko ir mokant mažesnę už minimalų darbo užmokestį ir (arba) dalį darbo užmokesčio išmokant vokeliuose. Siekiant mažinti šių piktnaudžiavimų mastą:

bus vykdomi kontrolės veiksmai mokesčių mokėtojų, kurie nereagavo į taikytas švelnesnio pobūdžio poveikio priemones (įspėjamieji laišakai, klausimynai, pokalbiai) dėl darbuotojams mokamo mažesnio atlyginimo už minimalų darbo užmokestį;

poveikio priemonės pagal modelį „Įspėjau – pasirink“ bus taikomos naujai atrinktiems (remiantis atliktu GPM surinkimo atotrūkio vertinimu) mokesčių mokėtojams, kurių darbuotojams mokamas vidutinis darbo užmokestis yra mažesnis už atitinkamos savivaldybės ir ekonominės veiklos vidurkius.

1.2. Gyventojų mokesčių prievolių kontrolė bus koncentruota į asmenis, kurių turimas turtas neatitinka gaunamų nustatyta tvarka apmokestintų pajamų, nepagrįstą pajamų priskyrimą neapmokestinamosioms pajamoms ir turtinguosius gyventojus.

Šiais tikslais bus naudojama informacija, kurios gavimą užtikrina naujausi teisės aktų pakeitimai ir tarptautiniai susitarimai (informacija apie Lietuvoje bei užsienyje turimas finansines sąskaitas (duomenys gaunami pagal MAĮ 55-1 straipsnį; Tarybos direktyvą 2014/107/ES; Lietuvos ir JAV Vyriausybės susitarimą dėl Užsienio sąskaitoms taikomų mokesčių prievolių vykdymo akto įgyvendinimo (FATCA) ir kt. tarptautinius susitarimus); Lietuvos juridinių asmenų teikiama informacija apie tam tikras fizinių asmenų įmokas ir jiems išmokėtas išmokas; vienartinis gyventojų nuo 2004-01-01 grynaisiais pinigais gautų paskolų ir ar dovanų deklaravimas 2016 metais ir kt.).

Valdžios sektoriaus finansų rodikliai pagal formuojamos politikos scenarijų

8 (2a) lentelė. Valdžios sektoriaus ir jo subsektorių finansų rodikliai

Rodiklio pavadinimas	ESA kodas	2016 m.	2017 m.
		proc. BVP	proc. BVP
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-) (B.9) pagal subsektorius			
1. Valdžios sektorius	S.13	-0,6	-0,7
2. Centrinė valdžia	S.1311	-0,6	-0,8
3. Krašto valdžia	S.1312	N.A.	N.A.
4. Vietos valdžia	S.1313	0,2	0,0
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	-0,2	0,1
6. Palūkanų mokėjimas	D.41	1,4	1,3
7. Pirminis balansas		0,8	0,6
8. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		0,0	0,0
9. Realus BVP augimas (proc.)		2,3	2,7
10. Potencialaus BVP augimas (proc.)		1,9	2,1
Iš jo:			
- darbo veiksnys		0,8	0,6
- kapitalo veiksnys		1,2	1,3
- bendrasis gamybos veiksnių našumas		-0,1	0,2
11. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo (proc. potencialaus BVP)		0,7	1,4
12. Ciklinė biudžeto dedamoji (proc. potencialaus BVP)		0,3	0,6
13. Balansas, pakoreguotas pagal ciklą (1 - 12) (proc. potencialaus BVP)		-0,9	-1,2
14. Pirminis balansas, pakoreguotas pagal ciklą (13 + 6) (proc. potencialaus BVP)		0,5	0,0
15. Struktūrinis balansas (13 - 8) (proc. potencialaus BVP)		-0,9	-1,2

9 (2b) lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos

Rodiklio pavadinimas	proc. BVP	
	2016 m.	2017 m.
1. Valdžios sektoriaus skola metų pabaigoje	40,8	43,5
2. Valdžios sektoriaus skolos pokytis	-1,9	2,7
Valdžios sektoriaus skolą lemiantys veiksniai		
3. Pirminis balansas	0,8	0,6
4. Palūkanos	1,4	1,3
5. Skolos pokyčio tikslinimas	-1,5	4,0
Numanoma skolos palūkanų norma	3,4	2,9

10 (2c) lentelė. Valstybės garantuota skola

Rodiklis, proc. BVP	2016 m.	2017 m.
Valstybės garantijos	1,1	1,4
iš jų: susijusios su finansų sektoriumi	0,0	0,0

11 (3) lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju išskirstyti pagal pagrindinius straipsnius

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2016 m.	2017 m.*
		proc. BVP	proc. BVP
1. Bendros pajamos pagal nesikeičiančios politikos	TR	35,5	36,1
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	12,0	12,3
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai	D.5	5,8	6,0
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	0,0	0,0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	12,4	12,5
1.5. Pajamos iš turto	D.4	0,5	0,4
1.6. Kitos		4,7	4,8
Mokesčių našta (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		30,2	30,8
2. Bendros išlaidos pagal nesikeičiančios politikos	TE	36,1	36,4
2.1. Darbuotojų darbo užmokestis	D.1	9,9	9,6
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	5,4	5,5
2.3. Socialinės pašalpos	D.62, D.632	13,0	13,2
iš jų: nedarbo pašalpos		0,2	0,2
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	1,4	1,3
2.5. Subsidijos	D.3	0,4	0,3
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	3,5	3,8
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	0,2	0,3
2.8. Kitos		2,3	2,4

* Pastaba: tai 2016 m. spalio mėnesį pateiktas 2017 m. scenarijus.

12 (4a) lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2016 m.	2017 m.
		proc. BVP	proc. BVP
1. Bendros pajamos	TR	35,5	36,0
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	12,0	12,5
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai	D.5	5,8	5,6
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	0,0	0,0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	12,4	12,7
1.5. Pajamos iš turto	D.4	0,5	0,4
1.6. Kitos		4,7	4,8
Mokesčių našta (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		30,2	30,7
2. Bendros išlaidos	TE	36,1	36,7
2.1. Darbuotojų darbo užmokestis	D.1	9,9	9,8
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	5,4	5,6
2.3. Socialinės pašalpos	D.62, D.632	13,0	13,3
iš jų: nedarbo pašalpos		0,2	0,2
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	1,4	1,3
2.5. Subsidijos	D.3	0,4	0,3
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	3,5	3,8
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	0,2	0,3
2.8. Kitos		2,3	2,3

13 (4b) lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą

Rodiklio pavadinimas	ESA kodas	2015 m.		2016 m.	2017 m.
		mln. eurų	proc. BVP	proc. BVP	proc. BVP
1. ES programų išlaidos, visiškai atitinkančios ES fondu pajamas		701,0	1,9	2,0	2,3
1a. ES lėšomis finansuojamos bendrojo fiksuoto kapitalo formavimo išlaidos		435,8	1,2	1,0	1,2
2. Ciklinės nedarbo išmokų išlaidos		0	0	0	0
3. Pajamų srities diskrecinės priemonės		132,9	0,4	0,4	0,5
4. Įstatymų numatytas pajamų padidėjimas		0,0	0,0	0,0	0,0

14 (5a.i) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės pajamų priemonės

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	Apskaitos principas	Priėmimo stadija	Poveikis biudžetui, proc. BVP	
					2016 m.	2017 m.
1.	Neapmokestinamojo pajamų dydžio padidinimas 2016 m. nuo 166 eurų iki 200 eurų, papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio už vaikus padidinimas 2016 m. nuo 60 iki 120 eurų bei individualaus neapmokestinamojo pajamų dydžio padidinimas neįgaliesiems	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	-0,17	
2.	Neapmokestinamojo pajamų dydžio padidinimas nuo 2017 m. sausio 1 d. nuo 200 iki 310 eurų, papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio už vaikus padidinimas nuo 2017 sausio 1 d. nuo 120 iki 200 eurų bei individualaus neapmokestinamojo pajamų dydžio padidinimas neįgaliesiems	D.5	Kaupimo	Patvirtintas		-0,36
3.	Minimaliosios mėnesinės algos nuo 2015 m. liepos 1 d. didinimas nuo 300 iki 325 eurų, nuo 2016 m. sausio 1 d. – nuo 325 iki 350 eurų ir nuo 2016 m. liepos 1 d. – iki 380 eurų	D.5+ D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,18	0,07
4.	Apmokestinamosios žemės vertės skaičiavimas nuo žemės vidutinės rinkos vertės	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	0,01
5.	Administravimo GPM srityje pagerinimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,08	0,04
6.	Lengvatinio PVM tarifo centriniam šildymui ir karštam vandeniui naikinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas		0,12
7.	Pakeistas terminas (per 30 d. po rašytinio prašymo grąžinti mokesčio permoką gavimo) grąžinti PVM skirtumą atvirkštinių PVM apmokestinimą taikantiems PVM mokėtojams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	-0,01	
8.	Administravimo PVM srityje pagerinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,11	0,30
9.	Akcizų tarifo didinimas etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,03	0,03
10.	Akcizų tarifo didinimas etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,11
11.	Akcizų tarifo didinimas tabako produktams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,05	0,06
12.	Akcizu apmokestinamos gamtinės dujos kaip šildymo kuras	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	
13.	Akcizu apmokestinamas žemės ūkiui skirtas gazolis	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	
14.	Mokesčiu už aplinkos teršimą apmokestinamos sąvartyne šalinamos atliekos	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	0,005
15.	Akcizų lengvatos biodegalams panaikinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,03	
16.	Administravimo akcizų srityje pagerinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,03	
17.	Socialinio draudimo tarifo sumažinimas 1 proc. punktu (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		-0,15
18.	Nedarbo įmokos tarifo padidinimas 0,5 punkto (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau		0,07

				keičiama įsigaliojimo data		
19.	Socialinio draudimo bazės plėtra individualia veikla besiverčiantiems asmenims (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas		0,02
20.	Tantjėmų apmokestinimas socialinio draudimo įmokomis (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas		0,01
21.	Darbdavių draudimo įmokos į naują Ilgalaikio darbo išmokų fondą 0,5 proc. tarifas (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		0,06
22.	Įmokos į Privalomojo sveikatos draudimo fondą už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis		Kaupimo	Patvirtintas		0,1
23.	Lengvatinis PVM tarifas brangiems vaistams		Kaupimo	Patvirtintas		-0,03
IŠ VISO:					0,37	0,47

15 (5a.ii) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	Apskaitos principas	Priėmimo stadija	Poveikis biudžetui proc. BVP	
					2016 m.	2017 m.
1.	Įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis		Kaupimo	Patvirtintas		-0,10
2.	Minimaliosios mėnesinės algos padidinimas iki 380 eurų		Kaupimo	Patvirtintas	-0,10	-0,03
3.	Vidaus tarnybos statuto nuostatų įgyvendinimas		Kaupimo	Patvirtintas		-0,05
4.	Išmokos vaikams		Kaupimo	Patvirtintas		-0,05
5.	Pensijų padidinimas dėl bazinės pensijos ir draudžiamųjų pajamų didinimo	D62 + D632	Kaupimo	Patvirtintas	-0,28	
6.	Kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčio padidinimas nuo 2015-07-01 ir nuo 2016-07-01	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,03	
7.	Darbo užmokesčio padidinimas Policijos departamento, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir kt. institucijų pareigūnams, taip pat Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų įgyvendinimas	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,06	
8.	Valstybinės pensijos motinoms, išauginusioms 5 vaikus iki 8 metų ir gerai juos išauklėjusioms, ir šalpos ir kt. išmokos dėl bazinės pensijos ir draudžiamųjų pajamų padidinimo	D62 + D632	Kaupimo	Patvirtintas	-0,04	
9.	Pensijų sistemos reformos įstatymu nuo 2016-01-01 į pensijų fondus pervedama 2 proc. šalies ūkio vidutinio darbo užmokesčio dydžio pensijų įmoka	D62 + D632	Kaupimo	Patvirtintas	-0,09	
10.	Bendrojo finansavimo išlaidos investuojant 2017–2013 m. finansinio laikotarpio struktūrinės paramos lėšas neapmokamos po 2015 m.	D1, P2, P51	Kaupimo	Patvirtintas	0,11	
11.	Socialinį darbą dirbančiųjų atlyginimų padidinimas nuo 2016-01-01	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,02	
12.	Biudžetų išlaidų padidėjimas dėl 0,5 procentinio punkto nedarbo įmokos tarifo padidinimo (išlaidų padidėjimas) (<i>pagal socialinį modelį</i>)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		-0,01

13.	Dėl atvejų, kai mokama ligos pašalpa, padidėjimo (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas		-0,01	
14.	Biudžetų išlaidų sumažėjimas dėl 1 procentiniu punktu sumažinto socialinio draudimo įmokų tarifo (išlaidų sumažėjimas) (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		0,03	
15.	Pensijų išlaidų indeksavimas (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas		-0,42	
16.	Motinių ir slaugytojų draudimas valstybės lėšomis primokant iki minimalios mėnesinės algos (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas		-0,04	
17.	Nedarbo išlaidų didinimas (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		-0,06	
18.	Ilgalaikio darbo išmokų fondo išmokos darbuotojams (pagal socialinį modelį)		Kaupimo	Patvirtintas, tačiau keičiama įsigaliojimo data		-0,04	
19.	Pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti	D1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,06	
20.	Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatomis įgyvendinti ir kitų darbo užmokesčiui (statutiniams pareigūnams)	D1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,097	
21.	Kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti	D1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,02	
IŠ VISO:						-0,51	-0,96

16 (7) lentelė. LBP ir Stabilumo programos rodiklių palyginimas

Rodiklio pavadinimas	ESA kodas	2015 m.	2016 m.	2017 m.
		proc. BVP	proc. BVP	proc. BVP
BVP augimas:				
Stabilumo programa		1,6	2,5	3,2
Biudžeto planas		1,8	2,3	2,7
Skirtumas		0,2	-0,2	-0,5
Valdžios sektoriaus grynojo skolinimosi/skolinimo projekcija nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju				
Stabilumo programa	B.9	-0,2	-0,8	0,0
Biudžeto planas		-	-0,6	-0,7
Skirtumas		-	0,2	-0,7*

* Pastaba: Lietuvos 2016 m. stabilumo programoje buvo numatytas 2017 m. subalansuotas valdžios sektorius neįskaičius socialinio modelio kaštų ir neįskaičius neapmokestinamųjų pajamų dydžių (NPD) didinimo poveikio biudžetams. Valdžios sektorius 2017 m. išliktų be deficito (perteklinis), jeigu neskaičiuotume į balansą socialinio modelio ir NPD didinimo kaštų.

3. LBP ir Europos Tarybos rekomendacijų Lietuvai, LBP ir Europos Sąjungos augimo ir darbo strategijos sąsajos

17 (6.a) lentelė. Rekomendacijos Lietuvai

Rekomendacija	Priemonių sąrašas	Poveikis siekiamam tikslui / rezultatas
1. Užtikrinti, kad 2016 ir 2017 m. nuokrypis nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo neviršytų leidžiamos ribos, siejamos su sisteminėmis pensijų reforma	1.1. Parengti 2017 m. valstybės biudžeto, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto projektus.	Biudžetų projektų visuma užtikrins valdžios sektoriaus finansų drausmę reglamentuojančių teisės aktų laikymąsi ir ne didesnę nei leistiną nukrypimą nuo vidutinio laikotarpio tikslo.
	1.2. Įvertinti kokybinius viešųjų išlaidų sričių rodiklius, rengiant 2017 metų valstybės biudžeto ir Valstybinio socialinio draudimo fondų biudžetų projektus ir planuojant bei paskirstant asignavimus.	Siekama pagerinti švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos sričių rezultatų kokybinius rodiklius, neviršijant nustatytų išlaidų ribų ir laikantis biudžeto balanso apribojimų.
	1.3. Parengti savivaldybių biudžetų vykdymo prognozių teikimo Lietuvos Respublikos finansų ministerijai tvarkos aprašą.	Savivaldybių teikiamos jų pačių parengtos einamųjų metų numatomų finansinių rezultatų projekcijos sudaro galimybę gauti tikslesnius duomenis valdžios sektoriaus finansų stebėsenai atlikti (iki šiol tvarka galiojo tik laikinai, todėl rengiamas nuolatinio pobūdžio teisės aktas).
2. Sumažinti mokesčių našta mažas pajamas gaunantiems asmenims, mokesčių našta perkeliama kitiems šaltiniams, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui	Rengiant atitinkamų metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektus, parengti ir pateikti pasiūlymus dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio didinimo.	Padidintas neapmokestinamasis pajamų dydis leistų sumažinti mokesčių našta mažas pajamas gaunantiems asmenims.
3. Gerinti mokesčių prievolių vykdymą, visų pirma PVM srityje	3.1. Sudaryti teises prielaidas riboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais.	Neapskaitytos ekonomikos masto mažinimas.
	3.2. Įdiegti naujausiais technologiniais sprendimais pagrįstą mokesčių administravimo informacinę sistemą (Išmanioji mokesčių administravimo sistema „i.MAS“): Įdiegti elektroninių sąskaitų faktūrų, elektroninių važtaraščių, analizės ir rizikos valdymo posistemes.	Mokesčių surinkimo gerinimas, administravimo efektyvumo didinimas ir naštos mokesčių mokėtojui mažinimas. Įdiegus šią sistemą mokesčių mokėtojais bus įpareigoti teikti mokesčių administratoriui sąskaitų faktūrų ir važtaraščių duomenis, mokesčių administratoriui bus sudarytos sąlygos geriau atlikti nuolatinės mokesčių mokėtojų kontrolės procedūras, užtikrinti mokesčių pažeidimų prevenciją, o mokesčių mokėtojais galės gauti e. paslaugas dėl preliminarinių PVM deklaracijų suformavimo, e. važtaraščių naudojimo, apskaitos e. paslaugas.

4. Daugiau investuoti į žmogiškąjį kapitalą ir spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemas didinant švietimo sistemos atitiktį darbo rinkos poreikiams, gerinant mokymo kokybę ir taikant aktyvesnę darbo rinkos politiką bei skatinant suaugusiųjų mokymąsi	4.1. Gerinti praktinio profesinio mokymo kokybę, vykdant Estijos, Latvijos ir Lietuvos projektą (angl. <i>Work based learning, WBL-BALT</i>).	Apsikeitimas profesinio mokymo sistemos reformų patirtimi tarp Baltijos šalių, ypač praktinio mokymo darbo vietoje ir pameistrystės diegimo aspektu.
	4.2. Atnaujinti profesinio mokymo programas pagal ūkio ir regiono poreikį: parengti 60 modulinį profesinio mokymo programų ir 10 profesinių standartų.	Išplėtota moderni profesinio mokymo sistema.
	4.3. Plėsti suaugusiųjų neformaliojo švietimo paslaugas vykdant projektą pagal Europos ekonominės erdvės stipendijų programą „Norvegijos patirties suaugusiųjų švietimo srityje diegimas Lietuvoje“.	Išplėtos suaugusiųjų neformaliojo švietimo paslaugas.
	4.4. Koordinuoti ir skatinti iniciatyvas kuriant institucijų partnerystę grindžiamą mokymąsi visą gyvenimą profesinio mokymo įstaigose ir aukštosiose mokyklose.	Vykdamos neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos.
	4.5. Didinti suaugusiųjų švietimo programų koordinatorių kompetencijas, vykdant projektą „Suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės 2015–2017 m. įgyvendinimas“.	Koordinuojamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą srityje.
	4.6. Patvirtinti švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) nuostatus, reikalingus kuriant ir plėtojant aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinamumo ir karjeros stebėsenos sistemą.	ŠVIS nuostatai sudarys teisinį pagrindą rinkti, kaupti bei teikti duomenis ir informaciją, reikalingą švietimo subjektams analizuoti ir Lietuvos gyventojų užimtumo, apimančio ūkio, švietimo ir darbo rinko sritis, būklei, kaitai, procesams įvairiais aspektais vertinti ir ateities tendencijoms prognozuoti, priimti duomenimis pagrįstus sprendimus.
	4.7. Susieti studijų ir mokymo programas su Lietuvos profesijų klasifikatoriuje, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 4-171 „Dėl Lietuvos profesijų klasifikatoriaus LPK 2012 patvirtinimo“, pateiktomis profesijų grupėmis.	Sudarytos sąlygos nustatyti, ar asmuo dirba pagal įgytą kvalifikaciją.
	4.8. Pradėti įgyvendinti 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) priemonės „Kompetencijos LT“, „Žmogiškieji ištekliai INVEST LT+“ „Kompetencijų vaučeris“, „Pameistrystė ir kvalifikacijos	Sukurtos galimybės įmonių, ypač mažų, darbuotojams tobulinti kvalifikaciją, technologinius įgūdžius, įgyti naujas kompetencijas.

	tobulinimas darbo vietoje“, „Inomokymai“.	
	4.9. Diegti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio dokumentus – Ikimokyklinio ugdymo vaikų pasiekimų aprašą ir Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, tobulinti pradinio ir pagrindinio ugdymo turinį.	Aukštesnė ugdymo kokybė ir geresni ugdymosi rezultatai. Įgyvendinant Pradinio ugdymo lietuvių kalbos bendrąją programą ir Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programą, pagerės 1–10 klasių mokinių kalbinis raštingumas.
5. Stiprinti aktyvios darbo rinkos politikos aprėptį ir veiksmingumą	5.1. Įgyvendinti Aktyvios darbo rinko politikos projektus:	
	- „Ilgalaikių bedarbių įdarbinimo rėmimas“	Padėti ilgalaikiams bedarbiams ir ilgą laiką nedirbusiems asmenims, registruotiems teritorinėse darbo biržose, įgyti ar tobulinti kvalifikaciją, įgyti kompetencijų, trūkstamų darbo įgūdžių tiesiogiai darbo vietoje, integruotis į darbo rinką.
	- „Nekvalifikuotų asmenų kompetencijų didinimas“	Padidinti nekvalifikuotų bedarbių motyvaciją įsidarbinti, padėti įgyti ar patobulinti kvalifikaciją ar įgyti kompetencijų, trūkstamų darbo įgūdžių tiesiogiai darbo vietoje, integruotis į darbo rinką ir joje įsitvirtinti.
	- „Vyresnio amžiaus bedarbių rėmimas“	Padėti vyresniems negu 54 metų bedarbiams įgyti ar tobulinti kvalifikaciją ir (ar) įgyti kompetencijų ir trūkstamų darbo įgūdžių, padedančių integruotis į darbo rinką ir joje įsitvirtinti.
6. Didinti socialinio dialogo mechanizmų vaidmenį	6.1. Įgyvendinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. A1-81 patvirtintas Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2016–2020 metų veiksmų plano 2016–2017 m. priemonės.	Plečiamas ir stiprinamas socialinis dialogas, ugdant socialinių partnerių – darbdavių ir profesinių sąjungų – socialinės partnerystės gebėjimus, pagerinta individualių ir kolektyvinių darbo ginčų sprendimo kokybė, informuojama ir šviečiama visuomenė darbo santykių reglamentavimo klausimais, skatinamas nediskriminavimo principų įgyvendinimas, siekiama sustiprinti demokratinį šalies valdymą, valstybės institucijų konsultacijų su skirtingus interesus turinčiomis organizuotomis visuomenės grupėmis būdu, prisidedama prie darnios visuomenės vystymosi.
7. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos rezultatus gerinant ambulatorinę priežiūrą, ligų prevenciją ir sveikatos ugdymą	7.1. Parengti ir įgyvendinti ketvirto sveikatos sistemos plėtros ir ligoninių tinklo konsolidavimo etapo planą.	Efektyvus nacionalinės sveikatos priežiūros įstaigų sistemos funkcionavimas.
	7.2. Sukurti efektyvesnės ir tikslesnės sveikatos netolygumų rodiklių stebėsenos modelį.	Sukurtas modelis leis operatyviau išmatuoti ir vienodai interpretuoti netolygumų mastą ir tikslingiau pasirinkti jų mažinimo priemones, nukreipiant jas į prioritetines problemines teritorijas.
	7.3. Sukurti sveikatos būklių išiečių vertinimo modelį.	Sudarytos prielaidos objektyviai vertinti sveikatos sistemos veiklą, remiantis galutiniais sveikatos sistemos veiklos rezultatais.
	7.4. Vykdyti korupcijos prevenciją sveikatos sistemoje:	
	- Parengti neoficialių mokėjimų sveikatos priežiūros sektoriuje mažinimo ir šalinimo priemones.	Parengtas priemonių planas, kuriame nurodytos priemonės, mažinančios ir šalinančios neoficialių mokėjimų prielaidas.
	- Įgyvendinti antikorpucinę „švarių rankų“ iniciatyvą Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos įstaigose.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos pagal nustatytus korupcijos indeksus kasmet suskirstomos į skaidrias įstaigas, kurios yra kandidatės skaidrios sveikatos priežiūros įstaigos vardui gauti, ir įstaigas, kuriose galima didelė korupcinių apraiškų pasireiškimo tikimybė.
	- Ugdyti sveikatos priežiūros	Sveikatos priežiūros sistemos darbuotojai bus apmokyti,

	įstaigų darbuotojų atsparumą (nepakantumą) korupcijai.	kaip išvengti korupcijos apraiškų, išugdytas atsparumas korupcijai. Numatoma, kad sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, toleruojančių korupciją (procentais nuo visų sveikatos priežiūros sistemos medicinos darbuotojų), 2016 m. bus 50 proc.; 2017 m. – 45 proc.; 2018 m. – 40 proc.; 2019 m. – 35 proc.
	- Vykdyti socialinę reklamą korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje tema.	Visuomenė bus mokoma, kaip išvengti korupcijos apraiškų, ugdomas atsparumas korupcijai.
	7.5. Padidinti vaikams ir jaunimui taikomų sveikatos stiprinimo priemonių efektyvumą.	Gerinami visuomenės sveikatos priežiūros sistemos rezultatai, užtikrinant geresnį visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę Lietuvos ugdymo įstaigose.
	7.6. Užtikrinti kokybišką ir šiuolaikišką sveikatos priežiūros specialistų kvalifikaciją bei visuomenės mokymą, skirtą sveiko gyvenimo įgūdžiams formuoti.	Gerinami visuomenės sveikatos priežiūros sistemos rezultatai, užtikrinant kokybišką ir šiuolaikišką sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos kėlimą, efektyvesnį visuomenės mokymą, skirtą sveiko gyvenimo įgūdžiams formuoti.
	7.7. Plėtoti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas, įgyvendinti ligų prevencinius projektus, organizuoti socialinę reklamą, mokslinius tyrimus.	Gerinami visuomenės sveikatos priežiūros sistemos rezultatai, stiprinant visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo bei ligų prevencijos paslaugas.
8. Padidinti nedarbo išmokų ir socialinės paramos aprėptį ir adekvatumą	8.1. Tobulinti piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teisinį reguliavimą – išplėsti aplinkybių, kuriomis piniginės socialinės paramos proporcingo mažinimo schema nebūtų taikoma, sąrašą.	Užtikrintas piniginės socialinės paramos adekvatumas, t. y. nepasiturintiems asmenims garantuojama valstybės parama tuo atveju, kai dėl objektyvių priežasčių asmenys negali įsidarbinti.
9. Imtis priemonių našumui padidinti ir gerinti naujų technologijų diegimą ir naudojimą visuose ekonomikos sektoriuose	9.1. Išnagrinėti finansų technologijų (toliau – <i>FinTech</i>) pramonės vystymosi Lietuvoje galimybes (taip pat būtinus pakeisti teisės aktus) ir iki 2016 m. lapkričio 20 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl <i>FinTech</i> pramonės vystymo Lietuvoje.	Nustatytos galimybės finansų technologijų sektoriui Lietuvoje plėstis, pateikti siūlymai dėl tam reikalingos teisinės aplinkos, remtinų mokslinių tyrimų, <i>FinTech</i> srityje dirbančių kompanijų, finansų įstaigų, valstybės, mokslo įstaigų bendradarbiavimo skatinimo, keitimosi žiniomis, Lietuvos, kaip šalies, kurioje <i>FinTech</i> pramonė gali sėkmingai vystytis, pristatymo.
	9.2. Įgyvendinti Veiksmų programos priemonės „Inogeb“ projektą „InoSpurtas“.	Įmonės bus skatinamos aktyviau naudotis pelno mokesčio lengvata mokslinių tyrimų ir eksperimentinei plėtrai (toliau – MTEP): bus pradėtos teikti konsultacijos dėl pelno mokesčio lengvatų MTEP, dėl dokumentavimo, taip pat bus teikiamos ekspertinės išvados dėl ūkio subjektų vykdomos veiklos priskyrimo MTEP. Įgyvendinama inovacijų skatinimo / brokerystės veikla. Inovacijų agentai, ieškodami technologinių sprendimų, padės įmonėms pagreitinti inovacijų kūrimą ir diegimą, sutrumpins procesą „idėja – prototipas“.
	9.3. Investuoti į eksporto rinkų ir tarptautinių kontaktų paiešką įgyvendinant Veiksmų programos priemonę „Verslo klasteris LT“.	Įmonėms lengviau patekti į tarptautinę rinką, taip jos tampa konkurencingesnės, taip pat yra paprasčiau įdiegti naujas technologijas, modernizuoti technologinius procesus. 2017 m. siekiama, kad įmonių, dalyvaujančių klasteriuose, ir pramoninio bendradarbiavimo atvejų skaičiaus pokytis (procentais) siektų 20 proc. (palyginti su 2015 m. duomenimis).
	9.4. Įgyvendinti Veiksmų	Priemone „DPT pramonei LT+“ siekiama paskatinti

	programos priemonės „DPT pramonei LT+“ ir „Eco-inovacijos LT+“.	tradicinės pramonės transformaciją, diegiant pramonės inovatyvumui ir visos ekonomikos augimui svarbias technologijas – didelio poveikio technologijas labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVI) gamybos procesuose. 2017 m. siekiama, kad visos apdirbamosios pramonės produkcijos struktūros dalis, kurią sudaro pažangiųjų (aukštųjų) ir vidutiniškai pažangių technologijų produkcija, siektų 18,5 proc. Priemone „Eco-inovacijos LT+“ siekiama paskatinti MVI diegti technologines ekoinovacijas, siekiant sumažinti neigiamas klimato kaitos ir šiltnamio efekto sąlygas.
10. Gerinti inovacijų politikos koordinavimą ir skatinti privačias investicijas, <i>inter alia</i>, plėtojant alternatyvius finansavimo šaltinius	10.1. Reglamentuoti sutelktinio finansavimo veiklą Lietuvoje.	Įstatymas užtikrins didesnę teisinį aiškumą ir investuotojų interesų apsaugą. Sutelktinis finansavimas papildys bankų finansavimą ir leis lengviau ir paprasčiau suvesti tuos, kurie ieško papildomų lėšų (tarp jų ir MVI), su potencialiais investuotojais. Per sutelktinio finansavimo platformas asmenys galės skolintis įvairiems tikslams – verslo, profesiniams, mokslų, tiriamosioms ir kitoms reikmėms (išskyrus vartojimą) finansuoti.
	10.2. Reglamentuoti neviešo uždarytų akcinių bendrovių vertybinių popierių siūlymo kriterijus.	Nustatytos sąlygos, kada uždarosios akcinės bendrovės gali siūlyti savo akcijas, ir tai nebus laikoma viešu vertybinių popierių siūlymu. Siūlomas reguliavimas sukurs aiškias teises sąlygas uždarosioms akcinėms bendrovėms sąlyginai nebrangiai pritraukti lėšų kapitalo forma, skatins dalytis verslo rizika ir gauti papildomos patirties bei žinių vykdant planuojamą įmonės veiklą. Atsisakyta viešo ir neviešo vienetų, akcijų siūlymo ar siūlymo įnešti įnašą atskyrimo. Atsisakymas skirstyti siūlymą į viešą ir neviešą suteiktų rinkos dalyviams teisinį aiškumą ir tokiu būdu skatintų efektyvesnę informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų veikimą.
	10.3. Tobulinti Lietuvos teisės aktuose įtvirtintą kolektyvinio investavimo subjektų reguliavimą, tikslinant ūkinių bendrijų teisinį reglamentavimą.	Sukurta konkurencinga teisinė aplinka tikrųjų ūkinių bendrijų ir komanditinių ūkinių bendrijų teisinio reguliavimo srityje, padidintas jų patrauklumas investicijoms, suteikiant verslui daugiau finansavimo galimybių ir sudarant palankesnes investavimo Lietuvoje sąlygas, ypač aktualias rizikos kapitalo fondų veiklai.
	10.4. Reglamentuoti su nekilnojamojo turto susijusio kredito teikimo veiklą Lietuvoje.	Nustatytos vienodos veiklos sąlygos rinkoje veikiantiems kredito davėjams ir kredito tarpininkams, sustiprinta konkurencija tarp jų, pagerintas kredito paslaugų prieinamumas ir plėtra, užtikrinta kredito gavėjų (vartotojų) teisių ir interesų apsauga.
	10.5. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl geresnio inovacijų politikos koordinavimo.	Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų tarybai bus suteiktas didesnis inovacijų politikos koordinavimo vaidmuo, kad sprendimai būtų svarstomi ir diskutuojama principu „nuo apačios į viršų“, o po įrodymais grįstų ir argumentuotų diskusijų būtų teikiami sprendimų siūlymai Vyriausybei.
	10.6. Pradėti įgyvendinti rizikos kapitalo priemones:	
	- „Ko-investicinis fondas I“ ir „Ko-investicinis fondas II“.	Šiomis priemonėmis bus siekiama paskatinti investicijas, pirmiausia į jaunų inovatyvių įmonių inovatyvias idėjas, siekiant padėti šioms įmonėms sumažinti verslo pradžios riziką ir spartinti jų sėkmingą augimą. Privatūs investuotojai bus investicijų iniciatoriai, galintys nuolat teikti pasiūlymus koinvesticinio fondo valdytojui dėl koinvestavimo į perspektyvias įmones. Priemonė taip pat prisidės prie alternatyvios rinkos (<i>First North</i>) plėtros ir taip sudarys sąlygas įmonėms pasirengti išeiti į reguliuojamąją vertybinių popierių rinką.
	- „Plėtros fondas I“ ir	Pagal šias naujas rizikos kapitalo priemones įsteigti

	„Plėtos fondas II“.	fondų valdytojai investuos į labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių akcinį kapitalą arba iš dalies akcinį kapitalą įmonių plėtos stadijose.
	- „Bendrai su verslo angelais finansuojantis fondas“.	Pagal šią priemonę įsteigto fondo valdytojas kartu su verslo angelais investuos į MVĮ akcinį kapitalą arba iš dalies akcinį kapitalą.
	- „Ankstyvosios stadijos ir plėtos fondas“.	Pagal šią priemonę įsteigto fondo valdytojas investuos į ankstyvosios vystymosi stadijos įmones ir sieks sumažinti atotrūkį tarp mokslo ir verslo. Didžioji dalis investicijų per šią priemonę bus skiriamos įmonėms, veikiančioms sumamosios specializacijos krypčių srityse.
	- „Ankstyvosios stadijos ir plėtos fondas I“.	Pagal šią priemonę įsteigto fondo valdytojas investuos į MVĮ akcinį kapitalą ar iš dalies akcinį kapitalą įmonių pradinio augimo stadijose. Priemonė skatins mokslo ir studijų institucijose generuojamų idėjų perdavimą verslui (komercinimą).
	10.7. Tęsti jungtinės Veiksmų programos priemonės „Intelektas. Bendri mokslo-verslo projektai“ įgyvendinimą pradedant įgyvendinti Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamą priemonę „Bendri mokslo-verslo projektai“.	Sustiprintas mokslo ir studijų institucijų ir verslo bendradarbiavimas vykdant bendrus MTEP projektus.
	10.8. Pradėti įgyvendinti Veiksmų programos priemonę „MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimas“.	Paremtas mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, dirbančių ar studijuojančių mokslo ir studijų institucijose, idėjų komercinimas – atžalinių įmonių (angl. <i>spin-off</i>) kūrimas ir veiklos pradžia. Paremti į rinką orientuoti mokslo ir verslo projektai įgyvendinami per tarpvalstybinį tinklą.
	10.9. Pradėti įgyvendinti Veiksmų programos priemonės „Kompetencijos centrų plėtra“ ir „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“.	Sustiprintos išskirtinės tam tikrų MTEP sričių mokslo ir studijų institucijų kompetencijos – tyrėjai ir studentai aprūpinami įranga ir priemonėmis eksperimentinei plėtrai vykdyti. Mokslo ir studijų institucijose sukuriama ir sustiprinama žinių ir technologijų perdavimo padaliniai, stiprinamos mokslo vadybininkų kompetencijos.
	10.10. Įgyvendinti Veiksmų programos priemonę „Rizikos kapitalas MTEP veikloms“.	Pritrauktos privačios investicijos MTEP veikloms vykdyti ir jų rezultatams komercinti, sustiprintas mokslo ir verslo bendradarbiavimas.

18 (6.b) lentelė. Europos Sąjungos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijoje nustatyti rodikliai

Nacionaliniai strategijos „Europa 2020“ tikslai	Priemonių sąrašas	Tiesioginis priemonės poveikis strategijos „Europa 2020“ tikslui pasiekti
Nacionalinis užimtumo tikslas – 72,8 proc.	Įgyvendinti priemones, skatinančias investicijas į darbo vietas, kurios sukuria didesnę pridėtinę vertę ir kurioms reikia aukštesnės kvalifikacijos specialistų, teikiant finansines paskatas kuriantiems darbo vietas užsienio investuotojams gamybos ir paslaugų sektoriuose bei teikiant finansinę paramą investicijoms į inovatyvų verslą akvakultūros ir žuvininkystės produktų perdirbimo sektoriuose. Priemonėms įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 17,53 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir	Skatinamas naujų kokybiškų darbo vietų kūrimas ir didinama aukštos kvalifikacijos darbo paklausa.

	9,91 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	
	Ugdyti gyventojų verslumą ir remti verslo kūrimo ir plėtros iniciatyvas kaimiškose ir didelio nedarbo teritorijose. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 8,14 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 11,11 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Skatinamas darbo vietų kūrimas regionuose, ypač teritorijose, kuriose aukštas nedarbo lygis, tokiu būdu padidinant darbo paklausą ir sudarant įdarbinimo galimybes.
	Įgyvendinti priemones, padedančias tobulinti žmogiškųjų išteklių kvalifikaciją, didinti jų kompetenciją ir ugdyti darbo jėgos įgūdžius, atitinkančius darbo rinkos poreikius. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 0,99 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 15,15 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Didinama darbo jėgos kvalifikacijos atitiktis darbo rinkos poreikiams ir tokiu būdu padidinamos išlikimo darbo rinkoje galimybės.
	Taikyti aktyvios darbo rinkos politikos priemones, remiant bedarbių integraciją į darbo rinką, prioritetus skirti neturintiems kvalifikacijos ir ilgalaikiams bedarbiams, pirmiausia suteikti paklausią darbo rinkoje kvalifikaciją ir ugdyti darbdavių reikalavimus atitinkančias kompetencijas, kad būtų sėkmingai integruojamasi į darbo rinką. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 7,05 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 31,66 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Sudaromos galimybės bedarbiams, ypač ilgalaikiams ir žemos kvalifikacijos, įgyti profesinę kvalifikaciją ir grįžti į darbo rinką, tokiu būdu mažinant ilgalaikį ir žemos kvalifikacijos asmenų nedarbą.
	Tęsti Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimą ir kitas jaunimo užimtumą skatinančias programas. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 1,3 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 26 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Užtikrinamas greitas ir tvarus jaunimo perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką, mažinamas jaunimo nedarbas.
Nacionalinių investicijų į MTEP tikslas – 1,9 proc. BVP	Remti verslo inovacinį potencialą skatinančias veiklas. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 0,57 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 28,6 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Pradėtos įgyvendinti priemonės („Intelektas. Bendri mokslo-verslo projektai“, „Inopatentas“, „Inovaciniai čekiai“, „Inoklaster LT“, „Inoconnect“, „Smartinvest LT“, „Smartparkas LT“, „DPT pramonei+“), skatinančios verslą investuoti į inovacijoms kurti reikalingą MTEP veiklą, MTEP infrastruktūrą, išradimų patentavimą, naujų inovacinių įmonių steigimąsi ir plėtrą, skatinama tradicinės pramonės transformacija, diegiant pramonės inovatyvumui ir visos ekonomikos augimui svarbias technologijas – didelio poveikio technologijas labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių gamybos procesuose, remiamas dalyvavimas tarptautinėse su inovacijomis siejamose programose ir projektuose. Taip pat bus vykdomos priemonės, skatinančios verslo investicijas į MTEPI klasterio infrastruktūros kūrimą ir jo eksploatavimą, dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose, tiesioginės užsienio investicijos į MTEPI veiklas, infrastruktūrą bei investicijos į pramonės parkų ir laisvųjų ekonominių zonų, kuriuose užsienio įmonės vykdys MTEPI veiklas, inžinerinius tinklus ir susiekimo komunikacijas. Bus teikiamos konsultacijos verslui dėl inovatyvių produktų kūrimo.

	<p>Skatinti tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą plėtojant aukščiausio lygio mokslinius tyrimus, taip pat visuomenei ir valstybei strategiškai svarbių problemų sprendimui ir ūkio plėtrai aktualias MTEP veiklas.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 2,31 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 7,45 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Siekama sudaryti sąlygas Lietuvos tyrėjams individualiai, Lietuvos ir užsienio tyrėjų grupėse, bendradarbiaujant su kitų mokslo ir studijų institucijų tyrėjais, arba verslo įmonėmis vykdyti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir kitą MTEP veiklą, kurią vykdant būtų ne tik kuriamos naujos žinios, bet ir rezultatai, kurių taikymas versle ir visuomenės poreikiams gali kurti aukštą pridėtinę vertę.</p>
	<p>Plėtoti komercinį ir nekomercinį MTEP rezultatų naudojimą.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 222 tūkst. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Siekama sukurti žinių ir technologijų sklaidos ir komercinimo ekosistemą mokslo ir studijų institucijose, kuri užtikrintų visapusę paramą tyrėjams ir studentams, siekiantiems komercinti savo kuriamus MTEP rezultatus.</p> <p>Laukiamas poveikis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veiksmingas MTEP veiklos rezultatų panaudojimas verslo ir visuomenės poreikiams; - svarbiausių socialinių ekonominių iššūkių sprendimo prielaidos.
	<p>Kurti, atnaujinti ir telkti MTEP infrastruktūrą, sudarančią žinių ir inovacijų kūrimo sąlygas.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 21,57 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Siekama sukurti ir atnaujinti aukšto lygio infrastruktūrą, svarbią tolesnei šalies MTEP sistemos plėtrai, užtikrinti nuolatinį jos aukšto lygio palaikymą, taip sudarant geriausias sąlygas tyrėjams vykdyti aukšto lygio MTEP veiklą ir kurti aukštos pridėtinės vertės rezultatus.</p>
	<p>Užtikrinti efektyviam mokslo ir studijų sistemos funkcionavimui būtiną kokybišką stebėseną ir ja paremtą analizę, vertinimą ir prognozavimą.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 290 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto ir 521 tūkst. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Įgyvendinant Sumanios specializacijos strategiją, dėmesys bus skiriamas MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo nuolatinei analizei ir poveikio vertinimui bei surinktų duomenų naudojimui priimančioms sprendimus dėl tolesnio strategijos įgyvendinimo, MTEP ir inovacijų prioritetų peržiūros, studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių keitimo. 2018 m. planuojamas tarpinis sumanios specializacijos proceso vertinimas.</p>
	<p>Rengti aukštos kvalifikacijos tyrėjus, stiprinti ir telkti žmogiškąjį MTEP potencialą sumanios specializacijos kryptims plėtoti. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 300 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto ir 7,62 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Ketinama finansuoti MTEP srities specialistų rengimą visose studijų pakopose, suteikti jiems galimybę rinktis tyrėjo karjerą ir sąlygas ugdyti tam reikalingas kompetencijas. Planuojama ugdyti ir stiprinti tyrėjų ir kitų specialistų gebėjimus dalyvauti nacionaliniu ir tarptautiniu mastu organizuojamoje MTEP veikloje, kurti ir stiprinti žinioms imlių įmonių mokslinį potencialą, pritraukiant į jas aukšto lygio tyrėjus ir kitus specialistus, skatinti tarpdisciplininį, tarpsektorinį ir tarptautinį specialistų judumą.</p>
<p>Išmetamų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekis ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose</p>	<p>Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija patvirtinta Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375;</p> <p>Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos tikslų ir uždavinių 2013–2020 metams įgyvendinimo tarpinstitucinis veiklos planas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 366, ir vėlesni jo pakeitimai.</p> <p>Sektorinės programos ir planai: Daugiabučių namų atnaujinimo</p>	<p>2017 m. bus pasiekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose neviršytas Lietuvai nustatytas leistinas metinis išmetamųjų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekis – 14,38 mln. t CO₂ ekvivalentu; - atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutiniam energijos balanse sudarys 26 proc.; - galutinės energijos vartojimo efektyvumas padidės 10,5 proc., palyginti

<p>(pokytis nuo 2005 metų lygio, proc. ir mln. tonų CO₂ ekvivalentu), tikslas – 2020 m. padidėtų ne daugiau 15 proc.</p>	<p>(modernizavimo) programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugšėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213; Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328; Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. 366.</p>	<p>su 2010 m.</p>
<p>Nacionalinis atsinaujinančių energijos išteklių sunaudojimo tikslas – 23 proc.</p>	<p>Nacionalinė atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 789. Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos įgyvendinimo 2010–2015 metų priemonių planas patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1-180 . Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas Nr. XI-1375. Skatinti perėjimą nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo šilumos energijai gaminti, efektyvesnę šilumos energijos gamybą. Priemonei 2017 m. planuojama skirti 0,58 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų. Skatinti nedidelės galios biokuro kogeneraciją. Priemonei 2017 m. planuojama skirti 3 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Didinant atsinaujinančių energijos išteklių dalį šalies energijos balanse, kuo geriau patenkinti energijos poreikį elektros ir šilumos energetikos bei transporto sektoriuose vidaus išteklių, atsisakyti importuojamo taršaus iškastinio kuro ir taip padidinti energijos tiekimo saugumą, energetinę nepriklausomybę ir prisidėti prie tarptautinių pastangų mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas. Užtikrinant darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą, skatinti tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą, ypač atsižvelgiant į Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, iškastinių energijos išteklių tausojo, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus.</p>
<p>Nacionalinis energijos efektyvumo tikslas –740 ktne</p>	<p>Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa ir Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa. Programoms įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 25,9 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 63,9 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Bus atnaujinami daugiabučiai ir viešieji pastatai, siekiant padidinti energijos vartojimo efektyvumą. Modernizuoti pastatai turi pasiekti C energinio naudingumo klasę.</p>
<p>Nacionalinis tikslas, kad 18–24 metų asmenų, įgijusių tik pagrindinį išsilavinimą ir toliau nesimokančių, dalis būtų ne didesnė nei 9 proc.</p>	<p>Tęsti vaikų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumo didinimą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 2,69 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p> <p>Kurti ir diegti taiklesnį ugdymo turinį ir naujas mokymo organizavimo formas. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 1,88 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p> <p>Įvesti kriterinį kaupiamąjį vertinimą ir mokymosi rezultatų pripažinimą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 841 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto ir 1,6 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p> <p>Toliau gerinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų galimybes mokytis. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 0,5 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 2,5 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.</p>	<p>Modernizuota ne mažiau kaip 30 ikimokyklinio ugdymo mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (atnaujintos įstaigų vidaus ugdymo erdvės, sukurtos naujos ugdymo vietos ir kt.). Įdiegti nauji inovatyvūs ikimokyklinio ugdymo organizavimo modeliai.</p> <p>Bus kuriami ir išbandomi ugdymo organizavimo modeliai. Įteisintas produktyviojo mokymo statusas. Paskelbti mokyklų pažangos konkursai. Pagerinta saugi aplinka mokinių prieigai prie skaitmeninių išteklių.</p> <p>Kuriama individualios mokymosi pažangos vertinimo sistema ir teikiama savalaikė pagalba. Išplėsta ugdymosi rezultatų samprata, apimanti mokinio asmeninių, socialinių savybių ugdymą ir vertinimą.</p> <p>Išplėta ugdymosi formų įvairovė ir padidintas švietimo pagalbos prieinamumas bendrosios paskirties mokyklose. Savivaldybėse išplėta kompleksiskai teikiama švietimo pagalba, socialinės, sveikatos priežiūros paslaugos vaikams ir jų tėvams. Sumažintas specialiosiose</p>

		mokyklose ir ugdymo centruose ugdomų vaikų skaičius, diegiant inovatyvius ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo organizavimo modelius, aprūpinant mokyklas specialiosiomis mokymosi ir ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis, tobulinamos švietimo pagalbos specialistų (psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų), mokytojų kompetencijos. Plėtojamos konsultacinės ir metodinės specialiojo ugdymo ir vaikų socializacijos centrų funkcijos.
	Toliau įgyvendinti patyčių, žalingų polinkių ir kitas prevencijos bei pagalbos mokiniams programas. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 75 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto ir 293 tūkst. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Padidinta prevencinių programų įvairovė, mokyklų, dalyvaujančių įgyvendinant smurto ir patyčių prevencijos programas, aprėptis.
	Toliau didinti neformaliojo vaikų švietimo įvairovę ir prieinamumą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 7,12 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 6,34 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Daugiau vaikų dalyvauja neformaliajame vaikų švietime ir tobulina bendrąsias ir dalykines kompetencijas. Pagerinta neformaliojo vaikų švietimo mokyklų infrastruktūra ir ugdymo bazė. Patobulintos mokytojų kompetencijos.
	Toliau suteikti profesinio veiklinimo paslaugas. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 360 tūkst. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Užtikrintas geresnis profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) prieinamumas ir kokybiškos teikiamos paslaugos sudarys sąlygas ugdyti mokinių motyvaciją, priimti informacija ir patirtimi grįstus sprendimus dėl tolesnio mokymosi ir karjeros planavimo, taip mažinant ankstyvo pasitraukimo iš švietimo sistemos riziką.
	Toliau atnaujinti profesinio mokymo programas pagal ūkio ir regiono poreikį. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 1,6 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Kuriant išplėtotą modernią profesinio mokymo sistemą rengiami ūkio poreikius atitinkantys skirtingų ūkio sektorių profesiniai standartai. Vadovaujantis jais rengiamos modulinės profesinio mokymo programos. Tokiu būdu lanksčiai reaguojama į verslo poreikius, atnaujinant atskirus programų modulius ir formalizuojant gamyboje įgyjamas kompetencijas, užtikrinant sklandžią besimokančiųjų integraciją į darbo rinką.
Nacionalinis tikslas, kad 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį arba jam prilygintą išsilavinimą, dalis būtų 48,7 proc.	Gerinti aukštojo arba lygiagrečio lygmens mokslo kokybę ir atvirumą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 1,195 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Geresnė studijų atitiktis darbo rinkos poreikiams, geresnis studijų praktikų organizavimas, geriau parengtos studijų praktikų darbo vietos.
	Siekiant aukštesnės studijų kokybės, modernizuoti studijų infrastruktūrą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 6,098 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Kuriama aukštojo mokslo studijų infrastruktūra, atliepanti ekonominį poreikį. Sudaromos palankios ir modernios sąlygos studijuojant įgyti reikiamas kompetencijas.
	Skirti tikslines studijų stipendijas, socialines stipendijas studentams bei pagalbą studentams. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 9,56 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 2,27 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Sudaromos socialinės ir finansinės paskatos bei pagalba studentams iš socialiai jautrių grupių, mažinama socialinė atskirtis aukštojo mokslo srityje.
	Toliau skatinti mokymo paslaugų suaugusiesiems plėtotę ir galimybę mokytis. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 782 tūkst. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Lietuvos aukštosiose mokyklose vertinant ir pripažįstant neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytas kompetencijas prisidedama prie Lietuvos aukštojo mokslo studijų sistemos prieinamumo ir lankstumo didinimo.
	Didinti aukštojo mokslo tarptautiškumą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama	Lietuvos aukštųjų mokyklų (tarptautinio) žinomumo ir prestižo didinimas, studijų

	skirti 1 mln. eurų iš valstybės biudžeto ir 3,8 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Lietuvoje populiarinimas. Sudarytos galimybės studentams išvykti studijuoti į užsienį, užsienio studentų ir dėstytojų pritraukimas atvykti į Lietuvą, teikiama parama lituanistiniam švietimui.
	Plėtoti mokslo ir studijų pažangos vertinimo stebėsenos sistemą. Priemonei įgyvendinti 2017 m. planuojama skirti 3,71 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų.	Stiprinamas aukštųjų mokyklų veiklos išorinis vertinimas, siekiant suteikti aukštosios mokykloms pagalbą tobulinant jų veiklą. Gaunama informacija reikalinga valdymo sprendimams priimti.
Nacionalinis skurdo mažinimo tikslas – sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių arba žmonių, kuriems tai gresia, skaičių iki 814 tūks.	Socialinio draudimo pensijų reformos įgyvendinimas. Nuo 2017 m. sausio 1 d. pensijos pradamos didinti, taikant automatinio indeksavimo principus. Lėšų poreikis socialinio draudimo pensijoms didinti 2017 m. – 167, 4 mln. eurų.	Plečiama socialinio draudimo pensijų finansavimo bazė ir mažinama mokesčių našta darbo jėgai. Nustatomos aiškios indeksavimo taisyklės, kad būtų išlaikoma pensijų perkamoji galia. Pakeičiama socialinio draudimo netekto darbingumo pensijos skaičiavimo formulė, kad pensijos dydis būtų susietas su darbingumo lygio procentu ir taip būtų pagerintas šių pensijų adekvatumas.
	Naujo Nedarbo socialinio draudimo įstatymo, kuriuo didinama asmenų socialinė apsauga, įgyvendinimas. 2017 m. nedarbo draudimo išmokoms planuojama skirti 109 mln. eurų „Sodros“ biudžeto lėšų.	Nedarbo socialinio draudimo išmokos adekvatumo ir gavėjų aprėpties padidinimas nedarbo atveju didinant nedarbo draudimo išmoką, ilginant jos mokėjimo trukmę bei plečiant aprėptį.
	Didinti socialinių paslaugų prieinamumą. 2017 m. iš ES struktūrinių fondų lėšų planuojama skirti: - priemonei „Plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą“ – 0,87 mln. eurų; - priemonei „Plėtoti integralią pagalbą neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims“ – 6,0 mln. eurų.	Plėtojama stacionarių ir nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūra, integrali pagalba (slauga ir socialinė globa) į namus.
	Teikti paramą labiausiai skurstantiems asmenims. 2017–2018 m. laikotarpiu planuojamas įgyvendinti 32,83 mln. eurų vertės projektas, finansuojamas Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) lėšomis.	Įgyvendinant EPLSAF lėšomis finansuojamą projektą, planuojama per metus suteikti pagalbą maisto produktais apie 280 tūkst. labiausiai skurstančių asmenų.
	Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų įgyvendinimas. 2017 m. planuojama skirti 7,06 mln. eurų iš ES fondų lėšų ir 1,04 mln. eurų iš valstybės biudžeto.	Sukuriama kompleksiskai teikiamų paslaugų sistema, kuri sudarytų galimybes kiekvienam vaikui, neįgaliajam ar jo šeimai (globėjams, rūpintojams) gauti individualias pagal poreikius paslaugas ir reikiamą pagalbą bendruomenėje.

4. Metodologiniai aspektai

19 (8) lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas

Skaičiavimo technika	Biudžeto proceso etapas, kuriame buvo naudota technika	Svarbūs naudotų modelių/technikų bruožai	Prielaidos
Nacionalinės sąskaitybos principai, ekonometrinis ir ekspertinis vertinimas	Ekonominės raidos scenarijus	Makroekonominės prognozės yra rengiamos vidutiniam laikotarpiui naudojantis pagal nacionalines sąskaitas sudarytu makroekonominiu modeliu. Analizuojant atskirus arba daugiau nei vieną potencialiai tarpusavyje susijusius makroekonominis rodiklius, sudaromos ekonometrinės lygtys, taip pat naudojamas ekspertinis vertinimas. Potencialaus BVP skaičiavimai paremti ECOFIN 2002 metais patvirtinta metodika.	Techninės prielaidos (naftos kaina, valiutų kursas ir palūkanų normos)

Pajamų prognozavimas

Pajamų iš mokesčių prognozė rengiama vadovaujantis makroekonominėmis prognozėmis, statistiniais duomenimis, pajamų dinamika bei valstybės institucijų pateikta informacija. Pajamų iš atskirų mokesčių prognozė gali būti koreguojama pasitelkiant ekspertinį vertinimą, t. y. atsižvelgiant į kitas nei įstatymų pakeitimų projektuose numatytas aplinkybes, darančias įtaką pajamų surinkimui.

Priklausomai nuo mokesčio, taikomas vienas arba keli prognozavimo metodai:

- Detalaus modeliavimo metodas. Renkami duomenys apie kiekvienos kategorijos mokėtojų skaičių ir tos kategorijos bendrąją pajamų sumą bei struktūrą. Kuriamas simuliacinis modelis iš dvejų blokų – tipinio mokesčio mokėtojo ir agreguojantis blokas. Taikant modelį apskaičiuojama, kiek mokesčių vidutiniškai sumokės atskiras mokesčių mokėtojas, atstovaujantis tam tikrai grupei, kiek visa grupė ir pagaliau visi šalies mokesčių mokėtojai.

- Efektyvaus vidutinio tarifo metodas. Įstatymu nustatytas mokesčio tarifas koreguojamas atsižvelgiant į taikomas lengvatas, mokestinės bazės išimtis ir pan. Tokiu būdu įvertintas efektyvus vidutinis tarifas dauginamas iš mokesčio bazės apimties, kad būtų gauta pajamų iš atitinkamų mokesčių prognozė.

- Elastingo metodo metodas. Nustatoma priklausomybė tarp pajamų iš mokesčio didėjimo (mažėjimo) ir atitinkamos bazės dinamikos. Įvertinus elastingumo koeficientą, būdingą konkrečiam mokesčiui, bei prognozuojamos bazės pasikeitimus, prognozuojamos pajamos iš to mokesčio.